

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ERGENLERDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE
KENDİLİK ALGISI VE OKULA BAĞLANMA
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim SÖYLER

İstanbul
Mayıs-2019

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ERGENLERDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE
KENDİLİK ALGISI VE OKULA BAĞLANMA ARASINDAKİ
İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim SÖYLER

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAŞ

İstanbul
Mayıs-2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAŞ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

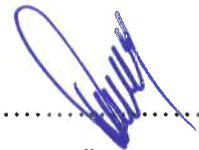

Üye Dr. Öğr. Üyesi Halime EKER

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

İbrahim SOYLER

ÖNSÖZ

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAŞ'a, eğitim alanında dersleriyle ve imkânlarıyla bizlere öncü olan İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi akademisyenlerine, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteğini esirgemeyen annem Feride SÖYLER'e teşekkürlerimi sunarım.

İbrahim SÖYLER
İstanbul-2019

ÖZET

ERGENLERDE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI İLE KENDİLİK ALGISI VE OKULA BAĞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİ

İbrahim SÖYLER

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tez danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAŞ

Mayıs-2019,104 Sayfa

Çalışmanın amacı ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu araştırmanın modeli ilişkisel tarama modeli olup değişkenlerin arasındaki ilişkinin belirlenmesi için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde liseye devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bahçelievler ilçesinde liseye devam eden 400 ergen birey oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Demirci ve diğerleri (2014) tarafından geliştirilen “Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği”, Şahin ve Şahin (1992) tarafından geliştirilen “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği” ve Savi (2011) tarafından geliştirilen “Okula Bağlanma Ölçeği” kullanılmıştır. Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı, kendilik algısı ve okula bağlanma düzeylerinin belirlenmesine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Değişkenler arasında farklılığı ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda dağılım normal olduğundan t testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı bulunması durumunda Tukey testi uygulanmıştır. Araştırmada ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile okula bağlanma arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve sosyal karşılaştırma ile arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; okula bağlanma ile sosyal karşılaştırma arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ergenlerde okula bağlanmanın akıllı telefon bağımlılığının anlamlı yordayıcısı olduğu, kendilik algısının ise akıllı telefon bağımlılığını anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Telefon Bağımlılığı, Kendilik Algısı, Okula Bağlanma

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN SMART TELEPHONE ADDICTION AND SELF- PERCEPTION AND SCHOOL ATTACHMENT IN ADOLESCENTS

İbrahim SÖYLER

Master, Guidance and Psychological Counseling

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. İbrahim TAŞ

May-2019,104 Pages

The aim of the study was to investigate the relationship between smartphone dependence and self-perception and attachment to school in adolescents. The model of this research was a relational screening model and multiple regression analysis was performed to determine the relationship between the variables. The population of the study consisted of the students attending high school in Istanbul in the academic year of 2018-2019. The sample of the study consists of 400 adolescents attending high school in Bahçelievler district. Data were collected by Smart Phone Addiction Scale 'developed by Demirci et al. (2014),' Social Comparison Scale ve developed by Şahin and Şahin (1992) and friends School Attachment Scale tarafından developed by Savi (2011). In adolescents, arithmetic mean and standard deviation were used to determine smartphone addiction, self-perception and school attachment levels. In order to reveal the difference between the variables, the distribution was normal in the paired comparisons, and t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) was used to compare the groups of more than two variables. Tukey test was applied if the difference was significant. In the study, there was a positive and low level relationship between smart phone addiction, school attachment and adolescents and there was no significant relationship between social comparison; there was a negative and low-level relationship between school attachment and social comparison; It was seen that attachment to school was a significant predictor of smart phone addiction levels in adolescents, and self-perception did not predict smart phone addiction significantly.

Key Words: Smart Telephone Addiction, Self-Perception, School Attachment

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi	6
1.2. Alt Problemler.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Araştırmanın Varsayımlar	9
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM	
KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ LİTERATÜR	11
2.1. Akıllı Telefon Bağımlılığı	11
2.1.1. Bağımlılık	11
2.1.2. Madde Bağımlılığı ile Davranışsal Bağımlılık	11
2.1.3. Akıllı Telefon.....	12
2.1.4. Akıllı Telefonun Etkileri	14
2.1.5. Akıllı Telefon Bağımlılığının Tanımı	17
2.1.6. Akıllı Telefon Bağımlılığının Etkileri	19
2.2. Kendilik Algısı	20

2.2.1. Kendilik Algısı Kavramı	20
2.2.2. Kendilik Kavramı.....	20
2.2.3. Kendilik Algısının Gelişimi.....	23
2.2.4. Kendilik Algısı Kuramları	24
2.2.5. Ergenlik Döneminde Kendilik Algısı	26
2.3. Okula Bağlanma.....	27
2.3.1. Bağlanma Kavramı	27
2.3.2. Bağlanma Kuramı	30
2.3.3. Okula Bağlanma Kavramı	31
2.3.4. Ergenlik Döneminde Okula Bağlanma.....	34
2.4. Literatür İle İlgili Araştırmalar	35
2.4.1. Akıllı Telefon Bağımlılığı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	35
2.4.2. Kendilik Algısı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	36
2.4.3. Okula Bağlanma İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	38
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Modeli	40
3.2. Evren ve Örneklem	40
3.3. Veri Toplama Araçları	41
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	41
3.3.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği	41
3.3.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği	41
3.3.4. Okula Bağlanma Ölçeği	42
3.4. Verilerin Toplanması	42
3.5. Verilerin Analizi	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
BULGULAR	44

4.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	44
4.1.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	44
4.1.2. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular..	45
4.1.3. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	45
4.1.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	46
4.1.5. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	47
4.1.6. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular.....	47
4.1.7. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	48
4.1.8. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular.....	48
4.1.9 Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	49
4.2. Ergenlerde Kendilik Algısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	50
4.2.1. Ergenlerde Kendilik Algısının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular.....	50
4.2.2. Ergenlerde Kendilik Algısının Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular.....	50
4.2.3. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	50
4.2.4. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	51
4.2.5. Ergenlerde Kendilik Algısının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	52
4.2.6. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular.....	52
4.2.7. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	53

4.2.8. Ergenlerde Kendilik Algısının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular.	53
4.2.9. Ergenlerde Kendilik Algısının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	54
4.3. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.....	55
4.3.1. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular.....	55
4.3.2. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular.....	55
4.3.3. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	55
4.3.4. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	56
4.3.5. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	57
4.3.6. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular.....	57
4.3.7. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular.....	58
4.3.8. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular	58
4.3.9. Ergenlerde Okula Bağlanmanın İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular.....	59
4.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki İle İlgili Bulgular.....	60

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... 62

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	62
5.1.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	62
5.1.2. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma	63
5.1.3. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	63
5.1.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	64

5.1.5. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	64
5.1.6. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.7. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.8. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.9. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	66
5.1.10. Ergenlerde Kendilik Algısının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	66
5.1.11. Ergenlerde Kendilik Algısının Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma..	67
5.1.12. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	67
5.1.13. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	67
5.1.14. Ergenlerde Kendilik Algısının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	68
5.1.15. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular Sonuç ve Tartışma	68
5.1.16. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	68
5.1.17. Ergenlerde Kendilik Algısının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	69
5.1.18. Ergenlerde Kendilik Algısının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	69
5.1.19. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	69
5.1.20. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	70
5.1.21. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	70

5.1.22. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	70
5.1.23. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	70
5.1.24. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.25. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.26. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.27. Ergenlerde Okula Bağlanmanın İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	71
5.1.28. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki İle İlgili Sonuç ve Tartışma.....	72
5.2.Öneriler.....	73
KAYNAKÇA	74
EKLER	86
ÖZGEÇMİŞ	88

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Ergenlerin Demografik Bilgilerine İlişkin Analizler

Tablo 2: Veriler ile ilgili analiz sonuçları

Tablo 3 Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 4: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 5: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 6: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 7: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 8: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının baba sağ olup olmasına göre t-testi sonuçları

Tablo 9: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 10: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Tablo 11: Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının internet kullanım süresi göre ANOVA sonuçları

Tablo 12: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 13: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 14: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 15: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 16: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 17: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının baba sağ olup olmasına göre t-testi sonuçları

Tablo 18: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 19: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Tablo 20: Ergenlerde SKÖ-E puanlarının internet kullanım sürelerine göre ANOVA sonuçları

Tablo 21: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 22: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Tablo 23: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 24: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları

Tablo 25: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 26: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının baba sağ olup olmamasına göre t-testi sonuçları

Tablo 27: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Tablo 28: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Tablo 29: Ergenlerde OBÖ-E puanlarının internet kullanım süresine göre ANOVA sonuçları

Tablo 30: Ergenlerde SKÖ-E ve OKB-E puanlarının ATBÖ-E puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları

Tablo 31: Ergenlerde SKÖ-E ve OKB-E puanlarının ATBÖ-E puanlarına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

KISALTMALAR

Akt: Aktaran

GPS: Küresel Konumlandırma Sistemi

Wİ Fİ: Kablosuz Bağlantı Alanı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Küreselleşen dünya ile birlikte, teknolojik gelişmelerin arttığını, teknolojinin günlük hayatımızda önemli bir yer edinmiş olduğunu ve hayatımızın önemli bir parçası haline geldiğini görmekteyiz. Teknolojik gelişmelere paralel olarak iletişim teknolojisinde hızlı bir değişim olmaktadır. İletişim teknolojisinin en önemli araçlarından biri de mobil telefonlardır. 19. yüzyıldan itibaren kullanılan telefonlar, şimdi mobil bir cihaz olarak geliştirilmiş ve hayatımızda yer etmiştir (Kayabaş, 2013: 180). İlk zamanlarda, sadece haberleşmek ve mesajlaşmak için kullanılan telefonlar gittikçe daha fazla işlevsel hale gelmiş ve kullanıcılar için hayatı kolaylaştıran özellikler ile donatılmıştır. Akıllı telefonlar, Instagram, WhatsApp, Twitter, Facebook vb. sosyal medya uygulamalarıyla; kamera kayıt, görüntülü konuşma, video kayıt, navigasyon, alışveriş veya gündemi takip etmeye yarayan uygulamalarla insanların yaşamını kolaylaştırabilmektedir. Tekin, Güneş ve Çolak'a (2014) göre; akıllı telefonlar, iletişim araçları arasında en fazla yarar sağlayan cihazların başında gelmektedir.

Akıllı telefonlar, bir bilgisayarın işletim sistemine sahip olan, cep telefonlarının üstünde bir fonksiyona sahip cihazlardır. Gelişmiş bilgi işlem yetenekleri ve bağlantı seçenekleri, kullanıcılarına sunduğu hizmetler kapsamında değerlendirildiğinde, kullanıcılarının alışkanlıklarına etki edebilmektedir. Bunun yanında giderek yeri artmakta olan ve birçok özelliğe sahip olan akıllı telefonlar; bilgi paylaşımı, e-posta gönderme, sohbet etme, belgeleme, tasarım yapma, internette gezinme, alışveriş yapma ve tarayıcı olarak çalışabildiği için, insanların günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir (Alfawareh ve Jusoh, 2014).

Akıllı telefonun icat edilmesinin insanlara sunduğu en önemli avantajlardan biri, kullanıcıların artık internete akıllı telefonlar aracılığıyla erişebilmeleridir. İnternet; kullanım şekillerine göre değişebilme özelliğine sahip bir yapı olmakla birlikte, bilgiyi paylaşma ve bilgiye erişebilme konusunda oldukça önemli bir teknolojidir (Ayas ve Horzum, 2013). Özellikle 4.5G teknolojisinin gelişmesiyle, insanlar günümüzde bilgiye daha hızlı erişebilme olanağına sahip olmuştur. Bu sebeple

internet erişimine sahip olan akıllı telefonların, günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmekte olduğu söylenebilir.

Akıllı telefonlar, insanların hayatlarını kolaylaştırdığı gibi, insanların hayatlarına birçok yönden olumsuz etkilerde de bulunmaktadır. Bu durumun dikkatle ele alınması gerektiği söylenebilir. Teknolojik olarak yeni ve devrimsel nitelikte özellikleri barındıran akıllı telefonlar, hayatımızı kolaylaştırıyor olsa da, 2009'da piyasaya sürülmesinden bu yana oldukça yaygın olarak kullanıldığını ve bu kullanımın gündelik hayat içerisinde yeni problemler oluşturduğunu görebilmekteyiz. Akıllı telefonun aşırı kullanımı bireyler için sosyal, psikolojik ve fizyolojik açılardan olumsuz sonuçlar teşkil etmektedir (Choi, Lee, ve Ha, 2012). İnsanlar telefonlarda çalışabilmekte, internete bağlantı kurabilmekte veya başkalarıyla iletişim kurabilmektedir. Bu yüzden onları yanlarında tutmaya ve açık tutmaya özen göstermektedirler. İnsanların yanlarında taşıdığı bu cihazlar, belli bir süre sonra alışkanlıklara yol açabilmekte ve bu alışkanlıklar gelecekteki bağımlılıklara yol açabilmektedir (Wood ve Neal, 2007). Alışkanlıkları, günlük hayat içerisinde her zaman var olabilen ve yaşamımızı zenginleştiren ayrıca sorunlara neden olmayan faaliyetler olarak görebiliriz. Ancak alışkanlıklarımız, kendimizi kontrol etmemizi engellediğinde ve bilişsel, sosyal ve psikolojik yönlerden bağımlılığa dönüştüğünde hayatımızı olumsuz bir sürece sokacaktır (Öztürk,1989).

Bağımlılık, bireyin günlük yaşantılarını engelleyen, sosyal aktivitelerini olumsuz etkileyen, fiziksel ve ruhsal olarak dengesini bozan, ayrıca normal dışı davranışlara sebep olan bir durum olarak tanımlanmaktadır (Köknel,1998). Bunun yanında bağımlılık, bireyde bir davranışı sürekli olarak yineleme ve bir maddeyi sürekli olarak kullanma ve kendini kontrol edememeye sebep olmaktadır. Bağımlılık kişinin genetik yapısı, sahip olduğu çevre ve sosyal yapı, sahip olduğu psikolojik yapı gibi birçok faktörün etki ettiği bir kavram olmakla birlikte kişinin kendi seçimlerini de içerebilmektedir. Bağımlılık denildiği zaman, akla ilk olarak madde bağımlılığı gelebilmektedir. Ancak bağımlılık kavramı sadece madde bağımlılığıyla sınırlandırılmaması gereken bir kavramdır. Bağımlılık denildiği zaman, madde, sigara, alkol veya maddeyle alakalı bir bağımlılığın yanında herhangi bir kimyasal maddeyle alakalı olmaksızın davranışa dayalı bağımlılıklar da akla gelebilir. Çünkü bağımlılık bu kapsamda da değerlendirilmektedir (Kurtaran, 2008).

Literatür incelendiğinde bağımlılığın iki başlık altında ele alındığını görmekteyiz. Bunlar madde bağımlılığı ve davranışsal bağımlılık olarak. Alkollü içecekler, tütün mamulleri, esrar, eroin veya uyuşturucu maddeler, çay, kahve gibi maddelerin kullanımı madde bağımlılığı kavramı adı altında ele alınmaktadır. Davranışsal bağımlılık ise; oyun bağımlılığı, mobil telefon bağımlılığı, online sex bağımlılığı, alışveriş bağımlılığı, internet bağımlılığı gibi konularla alakalı olup kişinin gün içerisindeki normal düzenini bozan ve denge oluşturmasını engelleyen, bireyin çevreyle olan bağıını zedeleyen, normal hayat sürmesine imkan vermeyen bir tür bağımlılık olarak tanımlanabilir. Ayrıca akıllı telefonun aşırı kullanılması davranışsal bağımlılık olarak ortaya çıkabilir (Gümüş, 2018).

Akıllı telefon bağımlılığı bireyi ruhsal ve biyolojik olarak olumsuz etkilediği gibi farklı yönlerden de insanları olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmaları incelediğimizde Choi, Lee, ve Ha'e (2012) göre, akıllı telefon bağımlılığı zihinsel sağlığın bozulmasına sebep olduğu gibi bireyin çevresiyle olan ilişkisini bozacak etkilerde de bulunmaktadır. Yani akıllı telefon bağımlılığı bireyin sosyalleşme sürecine olumsuz bir etkide bulunmaktadır (Kim, 2013). Özellikle genç bireyler, akıllı telefonları kendilerini ifade etmek için kullanmakta; nasıl bir insan olduklarını, nelerden hoşlandıklarını, nelerden hoşlanmadıklarını belirtmek adına kendi özelliklerini akıllı telefonlarla anlatma gereği duymaktadırlar (Özata, 2009).

Akıllı telefonların ergenler tarafından kullanımı artmaktadır. Ergenler akıllı telefonu sadece iletişim için kullanmamaktadır. Bununla birlikte akıllı telefon kullanımı gençlerin çevreleriyle kurdukları sosyal ilişkileri de etkilemektedir. Cep telefonlarının işlevleri hakkında tam bir bilgiye sahip olmamalarına veya bu işlevlere ihtiyaç duymamalarına rağmen; onu bir durum simgesi ve kimlik ögesi olarak kullanan, onlara saygı ve ayrıcalık özelliği yükleyen bir kitle oluşmaktadır (Tekin, 2012: 10). Akıllı telefonlarıyla çok fazla zaman geçiren ergenlerin sosyal ilişkilerinin zayıf olduğu görülebilmektedir. Ayrıca depresif duyguları ağır olan ergenlerin daha problemlili telefon kullanımına sahip oldukları söylenebilmekte ve ergenler sosyal ilişkileri ile akıllı telefon bağımlılığı arasında kalabilecek durumlar yaşamaktadır (Haug, Castro, Kwon, Filler, Kowatsc and Schaub, 2015).

Akıllı telefonların yaygın kullanılması insanların yaşamlarını kolaylaştırdığı gibi akıllı telefonların kontrolsüz, bilinçsiz kullanımı akıllı telefon bağımlılığı sorununu

ortaya çıkarabilmektedir. Akıllı telefonların aşırı ve bilinçsiz kullanımı nedeniyle, ergenlik sürecindeki birçok öğrenci aileleriyle problem yaşamaktadır (Kim, 2013). Günlük yaşamımızda aktif rol oynayan akıllı telefonlar son zamanlarda öğrenciler arasında yaygın olarak kullanılmakta ve zamanlarını akıllı telefonlarıyla müzik dinleyerek, oyun oynayarak veya mesajlaşarak geçirmektedirler. Öğrencilerin kütüphanede, koridorlarda veya kantindeyken akıllı telefonlarıyla ilgilendiklerini görmek mümkündür. Bunun yanında ergen bireyin kendini algılama konusunda akıllı telefonları bir araç olarak kullandığı durumlar da olabilmektedir. Bireyin kendi imajını oluşturmak ve bu imajı yayımlayabileceği bir nesne veya internetteki sosyal medyada kendini ifade edebileceği bir alan olarak akıllı telefonları kullandığını görebilmekteyiz (Karaaslan ve Budak, 2012).

Bireylerin kendilik kavramı, geniş yaşam deneyimlerinden edindikleri bilgilerle şekillenir. Bu olurken, bireyler yetenekleri, başarıları, tercihleri, değerleri ve hedefleri hakkında geniş bir bilgi edinirler ve onlarla ilgili beceriler geliştirirler. Benliğin oluşumu rastgele değil, seçici ve yaratıcı bir süreçtir. Kişisel bilginin içeriği ve organizasyonu, bireylerin sosyal geçmişlerinde, algılarında ve davranışlarında farklılaşmalara yol açar. Bu nedenle öz-bilgi, kişiliğin temel bir unsurudur ve duygusal durumların, motivasyon durumlarının ve performans odaklı durumların temsillerini içerir. Kısaca ifade etmek gerekirse kendilik algısı, kim olduğumuza dair inançlarımızın hepsidir (Koç, 2008).

Kendilik algısı açısından kendilik bilgisi, kişinin kendi potansiyelini nasıl algıladığı ve sahip olduğu mevcut kapasite durumlarının bilgisi temel bir yapı olarak bilinmektedir (Tutar ve diğerleri, 2009). Kendiliğin oluşmasında çevredekilerin bireyin kendisine karşı geri bildirimler sunduğu, kişinin başkalarını nasıl algıladığı, kültürel yapıyı nasıl içselleştirdiği ve kimlik gibi faktörler de önemli olabilir (Bogenc, 1998). Bunun yanında sosyal çevresine uyumu ve ergen bireyin okul hayatındaki ilişkileri veya okula bağlanma durumlarına dair tanımlamalar da incelenmelidir.

Bağlanma kavramı, insanların bir ihtiyacı olarak görülebilir. Bu ihtiyaç doğumla başlar ve sonraki yaşamda da devam eder. Bir bebek doğduğunda, beslenme ve temel bakım için anne veya benzer bir bakıcıya bağlanır (Bretherton, 1992). İlerleyen dönemlerde bu taahhüt, güvenlik ve sevgi gibi ihtiyaçları içermeye başlar. Bağlanma

ihtiyacı bebeklik ve çocukluk ile sınırlı değildir. Ergenlikte ve daha sonraki dönemlerde de insanların bağlanması söz konusudur (Bozdemir ve Gündüz, 2016).

Bir kişiye bağlanma olduğu gibi bir gruba veya kuruma karşı da bağlanma mümkündür. Okul, bağlanmanın gerçekleştiği kurumlardan biridir. İnsanlar hayatlarının önemli bölümünü okulda geçirmektedir. Bu durumda, okul içindeki arkadaş, öğretmen ve okulun kendisiyle ilgili yaşantılar meydana gelebilir. Bu noktada, okula bağlanma kavramı değerlendirilebilir. Okula bağlanma kavramı, öğrenciyi okulun bir parçası olarak görmesini, okula saygı duyulduğunu düşünmesini, okula karşı olumlu bir tutum geliştirmesini ve okulda gerçekleştirilen etkinliklere katılmayı içerir (Libbey, 2004). Anlaşıldığı gibi okula bağlılık, öğrencinin hem sosyal hem de akademik gelişimi için çok önemli bir kavramdır. Okul değişkeninin önemi nedeniyle, okul değişkenini etkileyen faktörleri ayrıntılı olarak incelemek ve öğrencilerin okula bir bağlanma duygusu geliştirmelerinin önünü açmak gerekir.

Okula bağlılığı desteklemek için okula bağlılığı etkileyen faktörler dikkatlice incelenmelidir. Okula bağlanma aşamasında göz önünde bulundurulması gereken hususlardan biri, çocuk ve ergenlerde okul bağına etkileyen faktörlerin farklılıkları ve benzerlikleridir. Çocuklar için etkili olabilecek faktörler, ergenlerin okula bağlanma duygularını geliştirme konusunda etkili olmayabilir (Çakar ve Karataş, 2017). Bunun nedeni çocuk ve ergenlerin gelişimsel özelliklerinin farklı olmasıdır. Çocuklar ve gençler, farklı fiziksel ve duygusal gelişim özelliklerini gösterirler ve farklı beklentileri vardır. Okulun bu beklentileri ve gelişim özelliklerini dikkate alarak, bağlantı kurulacak okulu etkileyecek uygulamaların uygulanması yararlı olacaktır.

Akıllı telefon bağımlılığı, günlük hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olup, beraberinde de birçok probleme kaynaklık etmesine rağmen, akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili olarak sınırlı sayıda çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada da alan yazında fazla çalışılmamış olan akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada ergenlerde akıllı telefon bağımlılığına, kendilik algısı ve okula bağlanma durumlarının önemli bir etkiye sahip olup olmadığı da ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, “Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasında ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir. Ayrıca bu araştırmada, ergenlerdeki akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişki bazı değişkenlere anlamlı farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır.

1.2. Alt Problemler

1. Akıllı telefon bağımlılık düzeyi;

- a. Kendilik algısı ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
- b. Okula bağlanma ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?

2. Akıllı telefon bağımlılık düzeyi;

- c. Cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- d. Yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- e. Ebeveyn eğitim seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
- f. Aile geliri durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- g. Ebeveyn yaşayıp yaşamadığına göre farklılık göstermekte midir?
- h. Ebeveyn medeni durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- i. Sosyal aktiviteye göre farklılık göstermekte midir?
- j. İnternet kullanım süresine göre farklılık göstermekte midir?

3. Kendilik algısı;

- a. Cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- b. Yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- c. Ebeveyn eğitim seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
- d. Aile geliri durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- e. Ebeveyn yaşayıp yaşamadığına göre farklılık göstermekte midir?
- f. Ebeveyn medeni durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- g. Sosyal aktiviteye göre farklılık göstermekte midir?
- h. İnternet kullanım süresine göre farklılık göstermekte midir?

4. Okula bağlanma;

- a. Cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- b. Yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- c. Ebeveyn eğitim seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
- d. Aile geliri durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- e. Ebeveyn yaşayıp yaşamadığına göre farklılık göstermekte midir?
- f. Ebeveyn medeni durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- g. Sosyal aktiviteye göre farklılık göstermekte midir?
- h. İnternet kullanım süresine göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz teknolojisindeki gelişmelerin artmasıyla iletişim teknolojisinde de birçok gelişmenin olduğunu söylemek mümkündür. Cep telefonları ilk olarak sadece iletişim kurmak için kullanılırken, daha sonra birçok özellikler kazanmasıyla hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Güçlü bir mobil işletim sistemine sahip olan akıllı telefonların, internete erişim sağlamak için insanlara birçok kolaylık sunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, akıllı telefonların, bilinçsizce ve kontrolsüz olarak kullanılması bu kolaylığı zorluk haline getirebilmektedir. Akıllı telefonların doğru bir şekilde ve zamanda kullanılmaması bağımlılığa neden olabilecek olumsuz sonuçlar oluşturabilir (Süler, 2016).

Avuç içi teknolojisi olarak tanımlanan ve güçlü bir işletim sistemine sahip olan akıllı telefonlar, gelişmiş özellikleri sayesinde günümüzün en popüler cihazları arasında olmakla birlikte, aşırı kullanımı sonucu akıllı telefon bağımlılığı sorununu da meydana getirebilmektedir (Karaaslan ve Budak, 2012).

Son zamanlarda, oyun ya da sohbet gibi internet tabanlı faaliyetlerin madde bağımlılığına benzer düzeyde bir bağımlılık oluşturduğu gözlemlenmektedir. İnternet artık akıllı telefon üzerinden daha erişilebilir olduğundan, akıllı telefonun bağımlılık oluşturma riski artmakta ve bu durum önemli bir sorun haline gelebilmektedir (Kwon, Kim, Cho ve Yang, 2013).

Literatüre bakıldığında, bugüne kadar akıllı telefonların yaygın kullanımı günlük yaşamı kolaylaştırdığı gözlenmekte ancak bunun yanında da birçok sorunun temel nedeni olduğu ortaya koyulmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığı sorunu; zihinsel,

fiziksel ve sosyal anlamda meydana gelen birçok probleme neden olabilmektedir (Choi, Lee, ve Ha, 2012). Akıllı telefonun bilinçsiz kullanımı; öfke kontrolü sağlayamama, iletişim bozukluğu, psikolojik rahatsızlıklar ve akıllı telefonlara harcanan aşırı zaman sebebiyle günlük işlerde aksamalar gibi birçok probleme sebep olabilmektedir (Choi, Lee ve Kim, 2012).

Bulduğumuz çağ içerisinde, son teknolojik gelişmelerle 20 yaş ve daha küçük yaş gruplarının, akıllı telefon bağımlılığına karşı meyillerinin daha fazla durumda olduğunu görmekteyiz (Dirik, 2016). Bu durum, bu yaş grubunda oldukça fazla olumsuz sonuç ortaya çıkarabilir. Özellikle ergenlik döneminde olan bireyler akıllı telefon bağımlılığı sebebiyle okulda öğretmenleriyle, evde de anne ve babalarıyla problemler yaşamaktadır (Kim, 2013: 212).

Akıllı telefon bağımlılığı olan genç bireylerin, akademik olarak olumsuz etkilendiği görülmekte ve gerçek dünyadan uzak, sanal bir dünya üzerinden sanal bir kimlik oluşturarak yaşamını sürdürdüğü görülmektedir. Genç bireylerin akıllı telefon bağımlılığı ile toplumdan soyutlanarak, yüz yüze iletişimde zorluk çeken, kendini ifade ettiği gerçek olmayan sanal bir kimlikle yaşayan bireylere dönüştüğü görülmektedir (Kayabaş, 2013: 180).

Akıllı telefon bağımlılığının bunun yanında birçok olumsuz etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. Genç bireylerin sözel iletişiminde olumsuz yönde etkilendiğini, uykusuzluk ve strese sebep olduğu görülmektedir. Akıllı telefon bağımlılığının psikolojik olarak gençleri olumsuz etkilediğini, dikkat dağınıklığı ve hiperaktif davranışlar sergilemelerine neden olduğu görülmektedir. Ayrıca küçük yaşlarda akıllı telefon kullanımı ileriki yaşlarda Alzheimer, Parkinson gibi sağlık problemlerine sebep olabileceği söylenebilir (Kim, 2013)

Tüm bunlardan da anlaşıldığı üzere, akıllı telefonların bilinçsiz kullanımı nedeniyle ortaya çıkan bağımlılık durumunun ergenlerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bu bağlamda, ergenlerin ve toplumun bağımlılık düzeyine ulaşmadan önce önlem alınması çok önemlidir. Bu nedenle, akıllı telefon bağımlılığını etkileyen değişkenlerin belirlenmesinin, bu sorunun çözümü için öneriler geliştirilmesine katkı sağlayacağını söylemek mümkündür.

Akıllı telefon bağımlılığına etki eden birçok faktörün olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasında nasıl bir ilişkinin olduğu bilinmeyen bir konudur. Literatüre bakıldığında bu üç değişkenin birlikte ele alınmadığı ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan araştırmanın özgün olması daha ilgi çekici hale gelmiştir. Bu durumdan hareketle de bu çalışmada ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılmış olan bu çalışmadan elde edilen sonuçların bu alanda yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı da düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma şu varsayımlara dayanmaktadır.

1. Ergenler kendilerine uygulanan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve Okula Bağlanma Ölçeğine içtenlikle ve doğru cevap vermiştir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinin Bahçelievler ilçesinde okuyan lise öğrencilerinden elde edilen verilerden hareketle yapılan değerlendirme ile sınırlıdır.
2. Ergenlerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerine ait bilgiler, çalışmada kullanılan “Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği”nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
3. Ergenlerin kendilik algılarına ait bilgiler, çalışmada kullanılan “Sosyal Karşılaştırma Ölçeği”nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
4. Ergenlerin okula bağlanma durumlarına ait bilgiler, çalışmada kullanılan “Okula Bağlanma Ölçeği”nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Akıllı Telefon: Cep telefonlarının birçok özellik ile donatılarak, üst düzey işletim sistemlerine sahip olan mobil cihazlardır.

Bağımlılık: Bağımlılık bireyin biyolojik, ruhsal ve fiziksel işlevlerini olumsuz etkileyen, bireyin dengesini bozan ve günlük yaşam aktivitelerini olumsuz etkileyen normal dışı davranışlar bütünü olarak tanımlayabiliriz (Süler, 2016).

Akıllı Telefon Bağımlılığı: Akıllı telefon kullanımı normal davranışları etkileyecek seviyeye gelmesi, toplumsal hayata uyumu zorlaştırması, bireyin günlük yaşamını zora sokması, bedensel ve ruhsal dengesini olumsuz etkilemesiyle oluşan bir bağımlılık türüdür (Kim, 2013).

Kendilik: Bireyin kendisine dair oluşturduğu duygu ve düşüncelerin tamamı olarak nitelendirilir (Argun, 2005).

Kendilik Algısı: Kişinin kendi hakkındaki olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri olarak açıklanmaktadır (Rosenberg, 1989).

Bağlanma: Çocuğun ebeveyni veya bakıcılarıyla duygusal olarak anlamlı ilişki kurma yetisidir (Özer, 2011).

Okula Bağlanma: Okulun bir üyesi olduğuna, kendisinin değerli ve saygıdeğer biri olduğuna inanma (Samdal, Wold ve Bronis, 1999; Roeser, Midgley ve Urdan, 1996); psikolojik olarak bir gruba ait olma ihtiyacının okul içerisinde de giderilmesi olarak tanımlanabilir (Osterman, 2000).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Akıllı Telefon Bağımlılığı

2.1.1. Bağımlılık

Bağımlılık kavramı birçok anlam ifade etmekle birlikte, Tdk'ya göre “*Bir başka şeye bağlı olma ve bir başka şeyle koşullanma durumu*” anlamına gelmektedir. Bağımlılık kavramı, birçok tanım içermekle birlikte, Tdk'ya göre bir şeylere koşullu olma ve bu bir şeylere bağlı olma durumu olarak tanılanmıştır (TDK,2018). Bunun yanında bağımlılık, etken bir maddenin organik bir hastalığı giderme amacı olmadan, tekrarlanan dozlarla ve artan miktarlarda alınarak ortaya çıkan karşı konulamaz istek ve arzudur. Ayrıca bu etken maddenin kesilmesi halinde bazı ruhsal ve bedensel rahatsızlıkların ortaya çıkması da bağımlılık durumunu gösterir (Kurtaran, 2008).

Bağımlılık, sonuçlarının olumsuz ve kötü olacağı bilinmesine rağmen, bağımlı olunan maddeden veya objeden kopamama durumudur. Bağımlılık kavramı iki farklı temel yapıda ele alındığı görülmektedir. Bu temellerden ilki sigara, alkol, çay, kahve, ilaç vb. maddelere olan bağımlılıklara madde bağımlılığı diğeri ise fiziksel, psikolojik ve sosyal yapı ile olanlar davranışsal bağımlılık denilmektedir (Karaman ve Kurtoğlu, 2009: 12).

2.1.2. Madde Bağımlılığı ile Davranışsal Bağımlılık

Bağımlılık ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, bağımlılığın yaygın olarak akla gelen tanım alkol, sigara, esrar, kokain gibi kimyasal madde kullanımı olarak yapılmıştır. Bağımlılığın yanında alışkanlık kavramı ele alındığında, bireyin para harcama, alışveriş yapma, cep telefonu ve bilgisayar gibi teknolojik aletlerin kullanımı olarak yaygın hale geldiği görülmektedir. Bu alışkanlıkların davranış boyutunda bağımlılık seviyesinde bir aşamaya ulaşmış olduğu görülebilir. Bu durumda bağımlılığın birçok boyutta değerlendirilme olasılığı olduğu için, bağımlılığın tanımını yapmak oldukça zorlaşmıştır (Kalkan ve Canani, 2013).

Bağımlılığın literatüre bakıldığında genel olarak iki başlığa ayrıldığı görülmektedir. Bunlar madde bağımlılığı ve davranışsal bağımlılıktır. Köknel'e (1998) göre bireyin

ihtiyaçlarının aşırı olarak kullanımı ve bireyi uyuşturan maddeler olarak kullanım durumu bağımlılık olarak tanımlanmaktadır.

Madde bağımlılığı, bireyin somut olarak gündelik kullandığı çay, kahve, çikolata veya uyuşturucu maddelerin (sigara, alkol, esrar, kokain vb.) kullanımı olarak açıklanabilir. Bu açıklamanın yanı sıra bağımlılığın kapsadığı davranışsal bağımlılık kavramı da vardır. Davranışsal bağımlılık, yapılmadığında bazı psikolojik zorlantıların ve bağımlılık krizlerinin oluşabileceği bir bağımlılık türüdür (Dirik, 2016).

Davranışsal bağımlılık ya da davranışa bağımlılık diye adlandırılan bu kavram; herhangi bir davranışın, anormal ve tekrarlı bir şekilde sergilenmesi neticesinde kişinin bedensel ve ruhsal dengesini kaybetmesi, topluma ayak uyduramaması ve yaşam düzeninin bozulması gibi etkiler içermektedir (Dirik, 2016). Davranışsal bağımlılıklar arasında teknoloji bağımlılığı, internet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı da yer almaktadır.

2.1.3. Akıllı Telefon

Yaşadığımız iletişim çağında insanların kullandığı en önemli iletişim araçları arasında, son teknolojik faaliyetlerin en önde gelen ürünleri cep telefonlarıdır. Günlük yaşam içerisinde vazgeçilmez hale gelen cep telefonları kısa zamanda bir takım işlevsel yeni özelliklerle geliştirilerek yaşamımızda büyük rol oynamaya başlamıştır. Statü ve kimlik imajı haline gelen cep telefonları istenilen yer ve mekânda kullanabilme imkânıyla birçok kolaylık sunmaktadır. İş hayatı, sosyal hayat ve özel hayatımızda sık kullanmaya başladığımız cep telefonları bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimiyle beraber “Akıllı Telefon” olarak anılmaya başlamıştır (Gümüş,2018). Bunun yanında hayatı kolaylaştıran bir yapıya sahip olan akıllı telefonlar; bilgisayarın özelliklerini taşımasıyla kullanım sayısı daha da artmıştır.

Kapsama alanının geniş yerlere ulaşması, taşınma kolaylığı ve kablosuz telefon sistemi olanağı göz önünde bulundurulduğunda cep telefonu, iletişim ve multimedya aracı olarak günümüzün en önemli teknolojilerindedir. Cep telefonu birçok teknolojik olanaklar sunarken kullanıcıya kaliteli iletişim kurma imkânını da

sağlamaktadır. Özellikle gençler bu iletişim imkânlarından faydalanırken, teknolojik olanakları da ilgi ile takip etmektedir.

Teknolojinin sağladığı imkânlarla gençlerin sosyalleşme ve iletişim kurma süreçlerini sürdürdükleri görülmekte, cep telefonu, internet gibi imkânları yaşam alanlarının her bölümüne taşıdıkları dikkati çekmektedir (Gümüş, 2018). Gençler, sosyalleşme süreçlerini içinde buldukları yere bağlı kalmaksızın ve gün boyunca devam ettirebilmekte, zaman ve mekan engeline takılı kalmamaktadır. Cep telefonları hareket halindeyken bile kullanıcılarına çok farklı teknolojik olanaklarla iletişim ve paylaşım imkânları sunmaktadır. Yeni nesil cep telefonları bu teknolojik gelişmelerle bilgisayar ve internetin sağladığı tüm imkânları sunmakta ve bu telefonlar özellikle gençler tarafından yakından takip edilmektedir (Karaaslan, 2012).

Cep telefonları sadece konuşma, görüşme ve kısa mesaj gönderiminden ziyade üst düzey bilgi işlem yeteneği ve geniş bir erişim olanağına sahip olmaktadır. Görüntülü konuşma, internet, fotoğraf makinesi, hesap makinesi, video-ses kayıt cihazı, müzik çalar, dokunmatik ara yüz, aynı zamanda birden fazla programı çalıştırabilme gibi özellikleri olan akıllı telefonların kullanım oranı, hızlı bir şekilde artmış durumdadır (Süler, 2016).

Günlük hayatta giderek vazgeçilmez hale gelmekte olan akıllı telefonlar; bilgi, iletişim, eğitim, eğlence veya sosyal medya uygulamaları gibi çok çeşitli mobil uygulamalar sunarak güncel kalmayı sağlamaktadır (Haug ve diğerleri, 2015).

Akıllı telefonların kolay kullanımı, taşınabilirlik imkanı, çevrimiçi uygulamaların artması ve aktivitelerin çeşitliliği sonucunda bilgisayarların yerini aldığı görülmektedir. Akıllı telefonlar yer ve zaman kısıtlaması olmadan insanlarla bağlantı içinde olabilmeyi, aile bireyleri ve arkadaşlarıyla internet veya arama aracılığıyla görüşebilmeyi, oyun oynayıp müzik dinlemek gibi özellikleri kullanıcıya sunmaktadır (Gümüş, 2018).

Çağımızın vazgeçilmez araçlarından biri olan cep telefonları yani akıllı telefonlar, gün içinde her saat arama ve mesaj kontrolü yapılabilen, kitap, gazete okunabilen, sosyal medya, mail takibi yapılabilen ve her zaman internete girilebilen; hatta alışveriş yapılabilen bir araç haline dönüşmüştür. Tüm bu özelliklerinin yanında bireye sunduğu eğlence olanağı, akıllı telefon kullanımının ana sebeplerinden biri

olmuştur. Cep telefonlarının gelişen fonksiyonlarıyla GSM hizmetlerinin kullanılmadığı anlarda da telefon üzerinden fotoğraf çekilebilmekte, müzik dinlenebilmektedir. Son olarak sahip olduğu teknolojik donanımlarıyla cep telefonları; yani, akıllı telefonlar bütün bireyler için her zaman yanlarında olan taşınabilir bilgisayarlar haline gelmiştir (Ünal, 2015).

Genel olarak değerlendirdiğimizde, teknolojik gelişmelerin hayatımızı kolaylaştıran birçok olumlu yanı olduğu gibi yaşamımızı olumsuz etkileyen yönleri de olmaktadır. Akıllı telefonlar hayatımızda çok önemli hatta merkezi bir iletişim aracı olmasına rağmen aşırı kullanımında yeni bağımlılıkları yansıtan, ruh sağlığı bozuklukları ile ilgili endişeleri beraberinde getirmektedir (Abu-Shanab ve Haddad, 2015).

2.1.4. Akıllı Telefonun Etkileri

Bireyin akıllı telefon ile sürekli olarak vakit geçirmesi ve her zaman akıllı telefonu yanında taşıması bazı kolaylıklar oluşturmaktadır. Ancak bu durumun bazı olumsuz tarafları da bulunmaktadır. Akıllı telefonların aşırı kullanılması psikolojik olarak bağımlılık, stres, huzursuzluk ve uykusuzluk gibi olumsuz etkileri olmaktadır. Akıllı telefonu ile oluşturduğu bağ sebebiyle birey telefonuna ulaşamadığı zaman kaygı ve korku gibi duygular oluşabilir. Akıllı telefonları yanında olmayan bireylerin kendilerini huzursuz ve mutsuz hissettikleri durumlar olmaktadır. İnsanların akıllı telefonlarından ayrı kalamadıkları ve telefonsuz yapamadıkları ruh haline “nomofobi” denilmektedir. Bu kaygı durumu, bireyin gün içerisindeki rutin işlerine odaklanmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Nomofobi görülen bireylerde genel olarak telefon vazgeçilmez bir araç olup, sürekli telefonlarına dikkat kesilirler, şarj aletlerini sürekli yanlarında taşırlar ve sabah ilk iş olarak telefonlarını kontrol ederler (Kaplan, Akıllı ve Gezgin, 2016: 55).

Nomofobi aşağıdaki belirtilere göre değerlendirilmektedir:

- Devamlı telefonunu yanında taşıdığından emin olmaya çalışır,
- Telefonun açık kalması için bütün tedbirleri uygular,
- Kişi telefonunu kaybedeceği veya zarar göreceği gibi düşüncelerle tedirginlik yaşar,
- Bireyin gündelik yaşantısını biyolojik ve psikolojik olarak olumsuz etkilemektedir (Erdem, Kalkın, Türen ve Deniz, 2016).

Genç bireyler teknolojik gelişmeleri ve bu alandaki açılımları yakından takip ettikleri için, nomofobinin etkisinde kalma olasılığı daha yüksektir. Nomofobik gençler zaman yönetimi yapamadığı, düzenli uykuda zorlanabildikleri ve öğrenmeye karşı isteksizlik yaşayabildikleri için, gençlerin akademik başarıları düşebilmektedir (Erdem, Kankın, Türen ve Deniz, 2016).

Cep telefonunun insanlar üzerinde nasıl bir etkide bulunduğu dair bazı araştırmalar mevcuttur. Tekin'in (2012) yaptığı araştırmada, öğrencilerin cep telefonunu uzun süre kullanmaktan dolayı birçok olumsuz durumlarla karşılaştığını belirtmektedir. Bu durumlar; zaman kaybı, baş ağrısı, kulak çınlaması, yorgunluk, unutkanlık, gözlerde yanma, uykusuzluk, sosyal ilişkilerde kopukluk, huzursuzluk, reflekslerde azalma, dengesiz beslenme, depresyon, konuşma bozukluğu gibi durumlardır.

Bu konuda bazı açıklıklar getiren araştırmalardan biri Güney Kore'de Jinoh (2014) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma 991 öğrencide uygulanmıştır. Bu öğrenciler 4. ve 6. sınıf düzeyinde yer almaktadır. Bu araştırmaya göre dikkat eksikliği ve hiperaktivite belirtisi olan bireylerin %8'i akıllı telefon bağımlılığı riski altında bulunmaktadır. Bunun yanında akıllı telefon bağımlısı olan bireyler dikkat eksikliği ve hiperaktivite durumlarını yaşayabilmektedir (Şata, Çelik, Ertürk ve Taş, 2016). Ayrıca akıllı telefonların fazla kullanımı dikkat eksikliği, konsantrasyon bozukluğu, uyku ve hafıza bozukluğu, baş ağrıları gibi sorunlara sebep olmaktadır (Augner ve Hacker, 2012).

Haverlag (2013)'e göre akıllı telefon kullanıcıları, akıllı telefonlarına ulaşamadıkları zaman panik atak yaşayabilmekte ve bu durum onların bağımlılığını göstermektedir. Bundan dolayı bireyin akıllı telefondan vazgeçmesi zorlaşabilmekte ve birçok davranışına etki edebildiği görülmektedir.

Akıllı telefon bağımlılığı, davranışsal bir bağımlılık olup insanların hayatlarını olumsuz etkilemekte olan bir bağımlılık türüdür. Akıllı telefon bağımlılığı bireyi, sosyal medya üzerinde etkileşim kurmaya, veri alışverişini arttırmaya ve oldukça fazla telefonla meşgul olmaya sebep olmaktadır. Akıllı telefonun zarar görmesi veya uygulamadaki herhangi bir problem bağımlı kişide panik atak veya kaygı hissi gibi durumlar oluşturabilmektedir (Kim, 2013).

Araştırmalara göre akıllı telefon ve sosyal medya kullanımı bireyleri yalnızlaştırmaktadır. Bu yalnızlaşma hissi sosyal kaygısı fazla olan bireylerde daha fazla görülmektedir. Ayrıca aile yapıları bozulmuş ve akranları ile olumlu bir iletişimi olmayan bireylerde daha sık olarak görülmektedir (Yücelten, 2016).

Akıllı telefon bağımlılığı bireyin bulunduğu ortam içerisinde hem fiziksel, ruhsal ilişkilerine hem de sosyal ilişkilerine etki etmektedir. Özellikle gençler cep telefonlarından sosyal iletişim konusunda olumsuz etkilenmektedir. Yüz yüze iletişimden uzaklaştıran cep telefonları, gençlerin gerçek iletişim kurmalarına engel olmaktadır. İletişim ve haberleşme amacıyla kullanımı dışında akıllı telefonlar, daha çok gençler için bir statü simgesi ve kimlik unsuru haline gelebilmektedir. Çok fazla insan cep telefonlarını, işlevsel özelliklerini bilmeden sadece saygınlık ve ayrıcalık kazandırdığını düşündüğü için kullanmaktadır. Teknolojik gelişmelerin kültürel olarak oluşturduğu değişimler, cep telefonlarını da dahil edilmesi gereken yeni sorgulama ve araştırma alanları meydana getirmiştir (Ertem, 2006).

Teknolojik gelişmelerin dünyada hızlı bir şekilde artmasının yanında cep telefonunun kullanım oranında da hızlı bir artış olmuş ve gündelik hayatın vazgeçilmez bir parçası olması kültürel olarak da etkilerde bulunmaktadır (Tekin, 2012: 1369).

Bulduğumuz çağ içerisinde bilgi teknolojileri çok hızlı gelişmekte ve hayatımıza etkisi her geçen gün daha da artmaktadır. Teknolojik gelişmeler açısından iletişim cihazları toplumsal ve kültürel olarak yer kazanmaya başlamıştır. Akıllı telefonların hızlı bir iletişim sağlama özelliği ve başka birçok özelliklere sahip olması akıllı telefonlar hızlı bir şekilde benimsenmesini sağlamıştır. İnsanların hayatının içerisinde akıllı telefonların yer etmesi ve hızlıca yayılması nedeniyle, akıllı telefonların kullanımına yönelik araştırmaların artacağı düşünülebilir.

Akıllı telefonların yeni versiyonları ile birlikte gelen mobil uygulamalar, sosyal medya, çevrimiçi oyunlar, video paylaşım siteleri ve tabletler gençler arasında oldukça popüler olmuş ve vazgeçilmez hale gelmektedir. Genç bireyler kendilerini ifade etmek için ve kendiliklerine dair sunumları yapmak için bu cihazlara daha çok ilgi göstermektedirler. Dijital teknolojilerin son zamanlardaki gelişimi, gençlerin beğenilerini, isteklerini, algılarını, zevklerini ve nasıl bir karaktere sahip olduklarını hatta ideallerini anlatmak adına büyük bir imkân sunmaktadır (Özatça, 2009).

2.1.5. Akıllı Telefon Bağımlılığının Tanımı

Ersöz (2010)'ün Crowley ve Heyer (2007)'den aktardığına göre Alexander Graham Bell, 1876'da, arkadaşlarıyla birlikte telgraf hatlarını kiralarak uzun hatlar boyunca görüşme denemeleri yaparak telgraf sistemini geliştirmeye çalışmıştır. Cep telefonunun icadı ise; Bell laboratuvarlarında 1946 yılında hücresel ağın patentinin alınmasıyla mobil iletişimin temel zemini oluşturulmuştur (Ege, 2013: 74).

İlk mobil telefon ise 1973 senesinde Martin Cooper tarafından yapılmıştır. Birçok markanın satışa sunduğu mobil telefonlar, ilk zamanlar çok ağır ve kaba bir yapıda piyasaya sürülmüş zamanla da farklı şekiller almıştır (Yücelten, 2016).

Teknolojinin gelişimiyle her gün daha yeni ve farklı cep telefonu modelleri ortaya çıkmaktadır. Cep telefonları, sesli ve yazılı görüşmelerin yanı sıra, video görüşmesi, video mesajı, müzik çalar, video oyunları, internet, veri aktarımı ve hatta ofis uygulamaları gibi diğer tüm bilgisayarlarda bulunan özellikleri barındıracak şekilde geliştirilmiştir (BTK, 2012).

Teknoloji pazarında rekabetin artmasıyla cep telefonlarına birçok özellik yüklenmeye başlamış, bireylerin eğlenebilmesi için oyunlar, fotoğraf çekilebilmesi için kameralar veya pratik uygulamalarla markalaşan cep telefonları rakiplerini geçebilmek için her sene yeni teknolojiler görülmeye başlanmıştır (Yücelten, 2016).

Sıradan telefondan çok fonksiyonlu veri işleme özelliği ve gelişmiş bağlantı özelliği ile ayrılan akıllı telefonlar, bir fotoğraf makinesi olmanın yanı sıra e-postayla ve kişisel ajanda özelliğiyle bilgisayar görevi görmektedir (Eru, 2013).

Akıllı telefonlar dokunmatik ekranlar ile kullanıma sunulmasıyla ve internetin akıllı telefonların yardımıyla kolaylıkla kullanılması, kullanım alanını daha da arttırmış olup kullanıcılar her sene yenilenen bu cep telefonlarını güncel olarak takip edip kullanmaktadır (Yücelten, 2016).

Akıllı telefon kullanıcıları, banka işlemleri, market alışverişleri, film izleme, gazete okuma gibi birçok işlemi internet üzerinden kolayca gerçekleştirebilmektedir. Bilgisayarın yapabileceği işlemleri bilgisayara gerek duymadan yapabilme fırsatının olması akıllı telefonlara daha da ilgiyi arttırmaktadır (Kwon ve diğerleri, 2013).

Günlük hayat içerisinde internet kullanımının daha da yer etmesi için çok büyük yatırımlarla reklam yapılmakta ve telefon firmaları da uygun bütçeli yatırımlarla akıllı telefon üretmektedir. Sosyal medyayı bir kez kullanmış olsa dahi akıllı telefon kullanıcısı büyük çoğunlukla sosyal medyayı takip etme dürtüsünü hissetmekte ve akıllı telefon kullanma istemine girmektedir. Sosyal medya aracılığıyla yapılan fotoğraf paylaşma, başka insanları takip etme, özel hayatı paylaşma, yeni kişilerle tanışma ve iletişim kurma gibi özellikler, insanları bağımlı hale getirebilmektedir (Yücelten, 2016).

Tektaş (2014)'a göre, önemli iletişim araçlarından biri olan internette sosyal medya uygulamaları oldukça popülerdir. Kullanıcılar, internet kullanımının önemli bir bölümünü sosyal medyada geçirmektedir. Sosyal medya uygulamaları, sadece iletişim için değil, aynı zamanda oyun, bilgi ve araştırma yapmak için; bireyin birçok ihtiyacını karşılayacak şekilde geliştirilmiştir. Günümüzde akıllı telefonlar sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle gençler internet ile birlikte akıllı telefonlarda çeşitli uygulamalar kullanarak yoğun bir etkileşim içindedirler. Çeşitli markaların farklı fiyat aralığında akıllı cep telefonları üretmesiyle gençler içerisinde erişilebilirlik daha da artmıştır. Çevrimiçi uygulamalar, harita ve kamera kullanımı, dosya paylaşımları, oyunlar ve e-posta gönderip alma imkânları sayesinde akıllı telefonlar ilgiyi sıradan mobil cihazların üzerinden çekmiştir. Bu kolaylıklardan dolayı akıllı telefonlar birçok insan için vazgeçilmez hale gelmiştir. Gençlerin akıllı telefonlara yönelmesiyle sıradan mobil cihazların üretimi azalmıştır. Akıllı telefon kullanımını arttıran en önemli konu, internetin yaygınlığı ve bu cihazların internete kolay erişim sağlamasıdır (Ünal, 2015).

Demirci, Orhan, Demirdaş, Akpınar ve Sert (2014), akıllı telefonların ve internet uygulamalarının aşırı kullanımında, bu durumun bireyi bağımlılık seviyesinde etki altına aldığını belirtmektedir. Akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı bazı yönlerden birbirine benzese de akıllı telefonun daha çok ulaşılabilir ve taşınabilir olması bazı farklılıklar oluşturmaktadır (Haverlag, 2013).

Akıllı telefon bilgisayarların yapabildiği işlemleri yapabildiğinden, kullanıcılar bunu fark ettiğinde akıllı telefonla daha fazla ilgilenmeye başlamışlardır. Toplumun büyük bir bölümü akıllı telefonu kullanmaya başlamış olup akıllı telefonun geniş kitlelere satışı devam etmektedir. Bu kitlelerin dağılımını akıllı telefon satışları üzerine

yayımlanan istatistikler de göstermektedir. Ada ve Tatlı (2013) konu ile ilgili yaptıkları çalışmada, akıllı telefon satışının 2012 yılında 660 milyon olduğunu ve 2015 yılında bu rakamın bir milyara ulaşacağını tahmin ettiğini belirtmektedir. Ada ve Tatlı (2013)'nin tahmini, 2015'te, 1.43 milyar adet akıllı telefonun satışı ile birlikte doğru çıkmıştır (Karakullukcu, 2016).

İnsanların oldukça fazla kullanımı göz önünde bulundurulduğunda akıllı telefon kullanımı araştırılması gereken bir konu olmuş ve hakkında ölçekler oluşturulmuştur. Demirci ve diğerleri (2014)'in Türkçe 'ye uyarladığı ölçek ile akıllı telefon kullanımının kişiler üzerinde bir bağımlılık oluşturup oluşturmadığı incelenebilmektedir. Bulduğumuz bu çağın modern ereklere ele alındığında kişinin bağımlılık geliştirdiği birçok obje varken akıllı telefonun da bu kapsamda değerlendirilmesi yapılmalıdır. Çünkü insanların bu cihazları ne kadar süre kullandığının yanı sıra ne amaçla kullandığı da önem taşımaktadır (Yücelten, 2016).

2.1.6. Akıllı Telefon Bağımlılığının Etkileri

Tüm dünyada akıllı telefon kullanımının artması bilgisayarları ikinci plana itmiş olup, dünyada internet kullanımını akıllı telefonlar üzerinden artırdığı gibi Türkiye'de de artmıştır. Deloitte (2017)'in Türkiye de dâhil olmak üzere 33 ülkeden toplam 53 bin 150 kişinin katıldığı Global Mobil Kullanıcı Araştırmasında, Türkiye'deki kullanıcıların % 60'ı telefonlarını gereğinden fazla kullandığını ve % 50'si telefon kullanımını azaltmaya çalıştığını beyan etmiştir. Bu çalışmaya göre, Türkiye'deki kullanıcılar günde 78 defa ile Avrupa ortalamasının (48) 1.5 katını aşmakta, her 13 dakikada bir telefonuna bakmaktadır. Kullanıcıların akıllı telefonlardan elde ettikleri fayda arttıkça, kullanma sıklığı ve o cihazı yenileme isteği de artmaktadır.

Alikaşifoğlu (2012), akıllı telefon bağımlılığının dikkat bozukluğu, depresyon, anksiyete, hiperaktivite ve sosyal fobi gibi, birtakım psikolojik rahatsızlıklar yarattığını ifade etmektedir. Akıllı telefon bağımlılığı sebebiyle kendini gerçek dünyadan uzaklaştıran birey, asosyal bir ruh hali ile sadece akıllı telefon ile belirli uygulamalar ve sosyal medya araçları ile iletişim kurmaktadır. Bu şekilde birey sosyal hayattan uzaklaşmakta ve bireyler birbirinden uzaklaşmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığı psikolojik problemlerin yanında fiziksel sorunlara da sebep olabilmektedir.

Bu problemler aşağıda sıralanmıştır (Aslan ve Aylaz, 2014):

- *El Bileği Sendromu*: Çoğunlukla bilgisayar bağımlılarında görülen bu sendrom, ellerin uyuşması, başparmak ve kk parmakların yapısının bozulması, bilekte ağrı ve gcszleşme gibi belirtiler göstermektedir.
- *Boyun Kaslarında Tutulma*: Akıllı telefon kullanırken devamlı olarak aşağı yöne bakmak, boyun kaslarında tutulma, sertleşme, kasılma ve uyuşma gibi sorunlara yol açabilmektedir.
- *Uyku Saatlerinde Azalma*: Akıllı telefonların devamlı kullanılması kişinin geç saatlere kadar uyanık kalmasına ve böylece uykusuzluğa neden olabilmektedir. Bunun yanında gün içinde ekrandan çıkan ışığa devamlı olarak maruz kalmak da uyku kalitesini düşürmektedir.
- *Gözlerde Yorgunluk*: Akıllı telefonların aşırı kullanılması durumunda sürekli ekrana bakmak gerektiği için gözlerde yorgunluk, kızarıklık, yanma ve sulanma gibi belirtiler görülebilmektedir.

2.2. Kendilik Algısı

2.2.1. Kendilik Algısı Kavramı

Kendilik algısı ve benlik kavramları üzerine tanımlamalar ve açıklamalar Yunan felsefesine kadar dayandırılabilir. Ancak modern psikolojinin gelişmesiyle bilimsel olarak değerlendirilmiştir. James (1950) “Psikolojinin Temelleri” adlı eserinde kendilik kavramını işlemiş ve kendilik tiplerine dair açıklamalarda bulunmuştur. Bunun yanında birçok araştırmacı, psikoloji kuramları çerçevesinde kendilik kavramını değerlendirmiş olup; bu değerlendirme kendiliğin yanında birçok kavramın oluşmasını sağlamıştır (Barlas ve diğerleri, 2010: 21). Aşağıda kendilik ve kendilik algısı ile ilgili kuramlar ve anlaşılması açısından daha da ayrıntılı terimler açıklanmaya çalışılmıştır.

2.2.2. Kendilik Kavramı

Literatür incelendiğinde, kendilik kavramı ile ilgili birçok tanım olduğu görülmüştür. Mead (1934) kendilik kavramını, bireyin kendisine olan inancı, tutumları ve davranışları olarak ifade etmiş; kendilik bilincini ise diğer insanlarla olan iletişim sonucunda kendine dair bilgi edinme süreci olarak tanımlamıştır (Argun, 2005). Rosenberg (1989), kendilik algısını, kişinin kendi benliğine olan duygu ve

düşüncelerinin tamamı olarak nitelendirmiştir. Yavuzer (2012), kendilik kavramını kişiliğin sübjektif tarafı olarak nitelendirmiş, kişinin kendine ait dış görünüm, zihin yapısı ve sosyal açıdan durumunun sentezi olarak ortaya koymuştur.

Kendilik, insanın bireyler ile ilişki ve iletişim sürecinde kendi dışına çıkıp diğer insanlar gözünden kendini değerlendirmesi, hatta sadece kendine değil başka bireylere de başkaları gözüyle bakabilme durumudur (Cüceloğlu, 2005).

Bruner ve diğerleri, kendilik algısı üzerine yaptığı açıklamalarda bireyin kendisini fizyolojik ve psikolojik açıdan iyi hissetmesi durumuyla ilgili olduğunu belirterek psikosomatik bir özellik olarak ortaya koymuşlardır (Tutar, Altınöz, ve Çakıroğlu, 2009).

Franzoi kendiliği, insanın sosyalleşme ve olgunlaşma sürecinde iletişim kurma, benliğinin yönlerini farkındalık şeklinde keşfetme durumunda olduğunu ve bu durumda toplum içinde yer ederek bir algı oluşturduğuna dair olarak belirtmiştir. Dolayısıyla bireyin sosyal yönüyle ele alınması gerektiğini belirtmektedir (Sümer, 1999: 161).

Kendilik algısı üzerine yapılan tanımlamalar değerlendirildiğinde, kişinin kendine yönelik anlayışı, bunu anlamlandırması ve ifade biçimi olarak tanımlanabilir. Ayrıca kendilik kavramına dair açıklamaların diğer bir yönü bireyin sosyalleşme sürecinde diğer insanlarla etkileşimi üzerine gelişim göstermesi denilebilir.

William James kişiliğin bir bütün olarak ele alınmasını savunmaktadır. William James kişiliği kendi olarak, Freud ego olarak, Sullivan kendilik sistemi olarak ve Allport bunu self olarak ortaya koymuştur. Açıklanan bu kavramlar farklı kapsamlar içerse de ortak paydalarda aynı anlamı nitelemektedir (Şeremet, 2006).

Kişinin diğer bireyler tarafından nasıl bir değerlendirme içinde olduğu ve bu değerlendirme durumunun kişilik yönünden nasıl yer ettiği kendilik açısından değer sistemini ortaya koyar. Bu süreç bireyin çevresine karşı duygusal, düşünsel ve davranışsal olarak tutum ve yargı veya davranış sergileme şekillerini etkiler (Köknel, 1985).

Kendilik yapısı insanın öğrenilmiş, kalıplaşmış ve süregelen davranış yapılarına yönelik olduğu için, kendilik ile ilgili kavramlar ele alındığında benlik yapısı da değerlendirilmektedir (Akduman, 2007).

Kendilik kavramı; kendilik idealleri, sosyal ve kişisel kendilik olmak üzere üç ana başlıkta incelenmektedir. Kişisel kendilik, bireyin hayat tecrübelerine dayanan kişisel inançları ve kendi algılarını; sosyal kendilik, kişinin başkaları tarafından nasıl algılandığıyla ilgili inançlarını ve kendilik idealleri ise bireyin kendini nasıl bir insan olarak görmek istediğini ifade eder. Bir başka deyişle bireyin kendine karşı geliştirdiği algı ya da kendini algılama biçimi tutum ve davranışlarına etki etmektedir (Strickland, 2001).

Bireyin kendilik kavramı ile ilgili algıladığı dört boyut söz konusudur. Birincisi kişinin kendi yetenekleri, kendi dünyası ve dış dünyayı algılamayı içeren temel kendilik algısıdır. Kişinin fiziksel yapısı, dış görünüşü, inanç ve değerleri bunları etkilemektedir. İkinci boyut kişinin bulunduğu şimdiki zaman içerisinde sahip olduğu kendilik algısıdır. Bir takım anlık algılardan oluşan deneyimleri içerdiği için geçici olabilmektedir. Üçüncü boyut olan sosyal faaliyetler içerisindeki başkalarının bakış açısına göre düşünmesidir. Bu kavram sağlam temele dayanmamakla birlikte bireyin davranışlarına etki edebilmektedir. Dördüncü boyut ise ideal kendilik, bireyin olmak istediği insan özelliklerini düşünmesidir. Ancak bu bireyin yetenek ve fırsatları doğru kullanabilmesiyle mümkün olabilir (İdiğ, 1990).

Kendilik algısı bireyin psikolojik yapısı hakkında belirleyici bazı etkileri olmaktadır. Duygu düşünce ve davranışlara etki edici role sahip olup, kendilik algısı yüksek olan bireylerle kendilik algısı düşük olan bireylerde bazı özellikler farklılaşmaktadır. Örneğin olumlu kendilik algısına sahip bireyler dışadönük olmakla birlikte sosyalleşme sürecinde benlik saygıları yüksek ve farkındalıklarını iyi bir tutumla ortaya koyabilmektedirler. Kendilik algısı olumlu gelişmiş bireyler kendilerini ifade edebilen, iletişime açık, popüler, işbirlikçi ve baskın olabilecek kişilerdir (Argun, 2005).

Sezer (2010) kendilik algısının farkında olan bireylerin, akademik olarak daha başarılı olduğunu belirtmekte; ayrıca bu bireylerin sorumluluklarını bilen, kararlarını özgür alabilen, fırsatları değerlendirebilen, davranışlarının sonuçlarını görebilen, yeni yaşantılara açık, başkalarının da menfaatini gözetken, duyarlı bir kişilik yapısına

sahip, çevresindekileri olumlu etkileyen ve hayatından memnun bireyler olduğunu belirtmektedir.

Kendilik algısı düşük bireyler sosyal anlamda dışa kapalı olup, kolay yönlendirilen bir kişilik özelliğinin yanında uyum yeteneği zayıf ve kendi potansiyelini gerektiğinde kullanamayan özelliklere sahip bireylerdir (Sezer, 2010: 10).

Kendilik algısı bireyin kendine dair bilincinde olduğu algılardan ibarettir. Bireyin kendine ilişkin olumlu ve olumsuz algılar oluşturması belirli bir süreç ve bazı kavramlarla ilgili olabilmektedir.

2.2.3. Kendilik Algısının Gelişimi

Kendilik algısının gelişimi için ortaya birçok kuram ve açıklama koyulmuştur. Bu kuram ve açıklamalar davranışsal olduğu kadar bilişsel olarak da belirtilmiştir. Özellikle kendilik algısının oluşum ve gelişim süreci hakkında bilgi veren üç temel bakış açısı vardır. Bunlar Schoeneman'ın (1981) yaptığı çalışmada şöyle belirtilmektedir;

- a) başkalarının bizi algılama şekliyle kendimizi algılarız,
- b) kişi kendini gözlemleyerek kendilik algısını oluşturur,
- c) kişi kendini başkalarıyla karşılaştırarak kendilik algısını oluşturur (Koç, 2008).

Cooley ve Mead' a göre kendilik algısını geliştirilmesi bireyin “Bakılan ayna etkisi” ile “Rol alma” olarak temellendirdiği kavramlara bağlanmıştır. Bu kavramlara göre birey kendilik algısını başkalarının kendini nasıl gördüğünü değerlendirerek geliştirir (Koç, 2008).

Festinger'in (1954) sosyal karşılaştırma teorisi diye adlandırdığı yaklaşım, insanların kendi kişisel tutum ve davranış yapılarını diğer insanlarla karşılaştırarak geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu teoriye göre, insanlar fikirlerini ve yeteneklerini değerlendirecek bazı dürtülere sahiptirler.

Bem (1972)'in “Kendilik algısı” teorisi de sosyal karşılaştırma teorisine benzer noktalara işaret etmektedir. İlk aşamada bireyler kendi dünyasına dair tutumlarını, duygularını, içsel tecrübe ve davranışlarını fark etmeye yönelir. Ancak fark etmek adına bazı içsel ipuçları yetersiz olabilir. Bu durumda birey içsel durumlar için dışsal

referanslar bulup bir gözlemci gibi değerlendirme yapmalıdır. Bunun için birey kendi etrafındaki yaşam alanına odaklanarak gözlem yapar. Kendi yetenek ve kabiliyetlerini başkaları ile karşılaştırarak kendilik algısını geliştirir (Robak, 2001).

Benlik yapısının oluşumunda, çocuğun bakımında bulunan birinci derecedeki kişi ve kişilerin tutum ve davranışları oldukça önemlidir. Özellikle erken çocukluk döneminde çocuğun benliğini bu durum etki altına almaktadır (Sümer, 1999).

Ebeveyn konusunda daha ilgili ve sağlıklı bir iletişim ortamında yetişen çocuklar olumlu kendilik algısı geliştirirken; aileleri tarafından belirli ihtiyaçları sağlıklı ve zamanında giderilmemiş bireyler ise olumsuz, kaygılı ve gergin bir kendilik algısı geliştirmektedirler (Akduman, Çolak ve Cantürk, 2007: 6).

Bireyin kendilik algısının gelişiminde ebeveyn davranışlarının yanında, okulöncesinde veya akademik eğitiminin başladığı ilkokulda eğitim aldığı öğretmenin tutumu da oldukça önemli bir faktördür (Şeremet, 2006).

Öğretmenin tutumlarının katı ve eleştirel ölçütte olması ve yargılayan ifadeler içermesi çocuğun kendini yetersiz hissetmesine sebep olabilir. Bunun neticesinde kendilik algısının olumsuz bir şekilde gelişmesine neden olabilir. Bunun yanında bireyin fiziksel ve psikolojik olarak yeterli olması, elde ettiği başarılar, sosyo-ekonomik seviyesi yüksek bir aileye sahip olması ve çevresiyle olan iletişiminin olumlu algılanması kendilik kavramının olumlu gelişmesine yardımcı olan diğer faktörlerdir (Akduman, Çolak ve Cantürk, 2007).

Kendilik algısının gelişmesini etkileyen diğer faktörler ise dış görünüm, başarı, sosyo-ekonomik seviye ve kültürel yapı, çevre ve etnik gruptur (Tutar, Antınöz ve Çakıoğlu 2009).

2.2.4. Kendilik Algısı Kuramları

Kendilik algısı birçok ekol ve kuram tarafından açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kuramlardan bilişsel kuram bireyin kendilik algısına ilişkin dış dünya ile ilgili olarak gelişimin ilk yıllarından itibaren düzenlilik aradığını belirtir. Daha sonra bireyin dış dünya hakkındaki bilgileri kendilik ile ilgili bilgiler olamaya başlar. Başka bir anlatım tarzıyla söylemek gerekirse, bireyin dış dünya ile ilgili edindiği bilişler aynı zamanda kendilik algısını şekillendirmekte ve yön vermektedir (Çelik, 2010).

Bilişsel yaklaşımlar, kendilik kavramını açıklarken kendilik şeması üzerinde durmaktadır. Bilişsel kuramlar kendilik ve kendilik algısını açıklarken, kendilik şemasını ön planda tutmaktadır. Kendilik şeması, bireyin geçmiş yaşantısıyla biçimlenen ve sosyal yaşamında kendisine ilişkin bilgileri işleme sürecine kılavuzluk eden bilişsel yapıdır. Bu yapı, bireyin kendisi ile alakalı özel durumlarda geliştirdiği bilişsel simgeleri, tekrarlayan sınıflamalarla oluşan daha genel simgeleri ve bireyin tutumlarına ilişkin çevresi tarafından yapılan değerlendirmeleri içerir. Bunun yanında kendilik şemasına sahip bireyler belli bir karar veya olay durumunda kendilerine dair daha hızlı ve net karar verebilirler. Bireyin daha önce edinmiş olduğu duygu, düşünce ve davranışlara dair bilişsel eğilimler ve şemalar veya bilişsel yapılar, bireyin daha sonraki davranışlarına etki ettiği gibi kendisiyle ilgili bilişsel durumlara da şekil vermektedir (Markus, 1977; Markus, Smith ve Moreland, 1985).

Davranışçı kuramlara göre kendilik ve kendilik algısı, kişinin fiziksel ve duygusal yapısı, aile yapısı, sosyal ve akademik gelişimi olarak bazı alt başlıklar altında incelemektedir. Bu alt dallar, birbirleriyle ortak noktada bir anlam ifade ederek kendi içinde spesifik bir kendilik algısı ortaya çıkarmakta ve bu alt dalların kesişim noktası da genel olarak kendilik algısını ifade etmektedir (Çelik, 2010).

Hümanistik kuramcılarının içerisinde önemli bir yeri olan Rogers'ın (2004) belirttiğine göre, birey yaşamının ilk yıllarındaki diğer insanlarla olan ilişkilere dayalı olarak olumlu ve olumsuz bir kendilik algısı oluşturmakta ve geliştirmektedir. Yeni doğan bir birey, henüz daha annenin bir parçası olarak algılanmakta, deneyimlerini de tatmin edici ya da rahatsız bir edici şekilde değerlendirmektedir. Bu deneyimlerin olumlu algılananları benlikte yer alırken, olumsuz olanlar benlik kavramının dışına itilmektedir. Çünkü yaşamdaki olumsuz deneyimler bireyin kendini gerçekleştirme sürecinden uzaktır. Benliğin gelişim sürecinin en önemli özelliği, bu kavramın bireyin çevresi ve bilhassa onun için önemli olan insanlarla etkileşiminin bir sonucu olarak ortaya çıkmasıdır.

Kendilik ve kendilik algısı ile ilgili kuramlar incelendiğinde genel olarak kuramların içeriği, bireyin geçmiş yaşantılarının etkisi ile süreklilik içerisinde yapmış olduğu sosyal ilişkilerin yönü kendilik algısını şekillendirmektedir. Bu noktada bireyin küçük yaşta ve ergenlik çağındaki kendilik algısının durumu yetişkin yaşındaki kendilik durumlarına ve davranış dünyasına etki edebilir.

2.2.5. Ergenlik Döneminde Kendilik Algısı

Ergenlik benlik yapısının oluştuğu ve kendiliğin geliştiği bir dönemdir. Bu dönemde birey kendisinin kim olduğunu bilmeye ve nasıl davranması gerektiğine dair bazı çabalar içerisine girmektedir. Bu çabalar içerisinde bireyin kendiliğini oluşturması açısından, ergenlik dönemi kritik bir önem taşımaktadır (Kulaksızoğlu, 2015)

Genel olarak ergenlik döneminde benlik gelişiminin üç aşamada oluştuğu ortaya konulabilir. 11-13 yaş grubundaki ergenler için, benliğin birkaç farklı yönünü kavramakla birlikte, bu yönler birbiriyle çelişki göstermemektedir. 14-16 yaş grubu, birbirine zıt olan daha fazla kendilik özelliklerini tanımlamakta ve bu tanımlar ciddi çelişkiler oluşturabilmektedir. Farklı toplumsal gruplar içerisinde bulunan insanlara davranış şekillerinin değişmesi ve bu değişime anlam vermekte zorlanmakla birlikte hangi davranışın kendiliklerine ait olduğu konusunda çatışma yaşayabilmektedirler. Bu çatışma veya çelişkiler ilerleyen yaşlarda azalarak, yerini kendilik algısı açısından daha anlamlı ve uyumlu bir davranış örüntüsüne bırakmaktadır (Canpolat, 2003).

Bogenc'e (1998) göre benlik kavramının gelişimsel yapısı, ergenlikte başka bir boyut kazanmakta olup; bu dönemde birey, kimlik kazanımı sağlayacağı kritik bir aşamada yer almaktadır. Ergenlik döneminde yaşanan fiziksel ve psikolojik değişimler, benliğin yeniden değerlendirilmesine neden olmakta ve bireyi önceki benlik kavramını değiştirmeye zorlayabilmektedir. Aile ile olan iletişim, akran grubuyla ile ilişkileri ve bağımsızlık duyguları da benlik kavramının değişmesine sebep olabilmektedir. Ergenlik, yaşanan fiziksel değişimler nedeniyle bireyin beden algısını ve memnuniyetini önemli ölçüde etkileyen bir süreçtir (İdiğ,1990).

Ergenlik döneminde en belirleyici değişken kendilik algısı açısından bireyin biyolojik olarak değişmesinin fazlaca olmasıdır. Birey girdiği ortamda kendine güven açısından beğenilmek ve imajının onay görmesi açısından bazı algılar yaşayabilir. Bunun yanında diğerleri ile uyum sağlama açısından kendisini değerlendirmesi ve bu değişime ayak uydurması bazı kaygıları yanında getirebilir. Ergenlik dönemi fazlaca değişim yaşanması yönünden bireyin düşük benlik algısı ve depresif yönlerinin ağırlıkta olduğu bir gelişim dönemidir (Çelen, 2007).

Ergenlik dönemi kendilik gelişimi bakımından oldukça önemli olduğu için, bu gelişim ruhsal olarak sadece bireysel değil toplumsal olarak da ele alınmalıdır.

Ergenlikteki kendilik algısı kişiliğe direk etki etmekle birlikte, ergenlikte kendiliğe dair temel bir yapı oluşmaktadır. Anne-baba, sosyal çevre ve eğitimcilerle kurulan ilişkilerden alınan geri bildirimler ve cinsel farklılığın anlamlandırılması kendilik algısının gelişiminde büyük öneme sahiptir. Erken ergenlik döneminde kendilik algısını, sosyal karşılaştırmalar, benzerlikler, kişiler arası ilişkiler, onaylanma duygusu ve standart normlar şekillendirirken; geç ergenlik döneminde toplumsal normlar ve kişisel inançlar bir bütün şeklinde değerlendirilmektedir (Barlas ve diğerleri, 2010).

2.3. Okula Bağlanma

2.3.1. Bağlanma Kavramı

Bağlanma kavramı, duygusal bir süreci ortaya koymakta ve nitelendirmektedir. Bağlanma durumunda birey kendi dışındaki bireye veya etrafındaki herhangi bir obje ile kendi arasında duygusal bağ geliştirmektedir. Bireyin kendisi için önemli olarak belirlediği bireylerle oluşturmuş olduğu güçlü duygusal bağ, “bağlanma” kavramı ile ifade edilmektedir (Kuyumcu, 2011: 60).

Birey doğumdan itibaren güven duyacağı, ait olacağı ve buna benzer duygusal ihtiyacını gidereceği kişiye bağlanma duygusunu geliştirir. Bu duygu bireyin kendisine bakan kişiye geliştirdiği güçlü bir duygudur. Kendisine bakan söz konusu kişi “bağlanma kişisi” olarak isimlendirilir (Gören, 2017).

Hayatın ilk yıllarında ortaya çıkan ve ihtiyaçların karşılanması için bakıcı bir kişiye karşı geliştirilen bağlanma duygusu ilerleyen yaşlarda da devam etmektedir. Ayrıca gerçekleştirilen bazı çalışmalarda bebeklik dönemindeki bağlanma durumunun ilerleyen yaşlardaki bağlanma durumunu da etkilediği görülmüştür. Yaşamın ilk yıllarında gelişen bağlanma şekli, daha sonraki gelişim dönemlerindeki iletişim ve ilişki yapısına etki edebilmektedir (Kırırmer, Akca ve Sümer, 2014: 46).

Özer’e (2011) göre bağlanma, bireyin çocukluktan itibaren etrafındaki kişilerle duygusal olarak anlamlı ilişkiler kurma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma başka bir tanımında, çocuğun kendisine bakan bakıcıyla olan ilişkisiyle ilgilidir. Bu ilişki kendisine bakım veren kişinin yokluğunda yoksunluk hissinin oluşmasına sebep olabilmekte ve özellikle tehlike anlarında bağın yapısını ortaya çıkartan davranışlar oluşturmaktadır (Özer, 2011: 3).

Kesebir'e (2011) göre ise, bireyin diğer insanlarla ilişki kurması üzerine bir örüntü olarak değerlendirilen bağlanma şekli, doğumla birlikte oluşan ve hayatın diğer dönemlerinde de süreklilik gösteren bir yapıdır. Her bağlanma şekli farklılık göstermekte olup klinik düzeyde farklı yansımaları bulunmaktadır. Bireyin başka bir kimse ile yakın ilişki kurup kurmadığı, bu ilişkinin nasıl bir özelliğe sahip olduğu, yakın ilişkilerinde ve hayatındaki birçok ilişkide ortaya çıkabilmektedir. Bağlanma kuramı açısından araştırmacılar, bağlanmanın çocukluk döneminde güvenli veya güvensiz olarak belirlenip daha sonra pek az değiştiği yönünde açıklamalarda bulunmaktadır (Kesebir, 2011: 321).

Özer (2011) bağlanmayı, bireyin kendi dışındaki ile arasında oluşturduğu duygusal bağ olarak nitelemekte olup; bir başka bakış açısına göre bebeğin birincil bakıcısı ile arasında oluşturduğu ve zamanla gelişen güçlü ayrıca niteliksel olarak duygusal yoğunlukta oluşmuş bağıdır. Bağlanma sürecinde üç temel yapı vardır. Bunlar; yakınlığı devam ettirme, güvenli bir sığınak olma ve güvenli bir üs olma şeklindedir.

Bağlanma oluşumunda ilk üç yıl oldukça önemli olup, bu duruma göre bireyin doğumdan itibaren iki ya da üç yaşına kadar olan dönemde, bebek ile kendisine bakan kişi arasında oluşan ilişkidir ve bu ilişkinin özellikleri daha sonraki yıllarda bağlanma şeklini ortaya koymaktadır. İlk üç yaş içerisinde bağlanmanın ne şekilde gelişeceği bakım yapan kişinin tutum ve davranışlarına göre şekillenmektedir. Bebeğe karşı genellikle anne olan bakıcının bebeğin bakım, rahatlık ve güvenlik gibi, beklentilerine ne şekilde cevap verdiği bebeğin bağlanma özelliklerini şekillendirmektedir. Bağlanma adım adım oluşmakta olup birçok farklı seviyeden ve aşamadan geçmektedir. Fakat önemli bir ayrıntı da bağlanmanın oluşumunda bakım veren kişinin değil çocuğun bakım hakkındaki duygu ve düşünceleridir. Çocuğun bakım hakkındaki duygu ve düşünceleri bakım veren kişinin davranışları ile şekillenmektedir. Bir başka deyişle çocuğa bakım hizmeti sunan kişinin sevgisi, bireyin bağlanma düzeyini ve şeklini oluşturmada oldukça etkilidir (Bretherson, 2005: 1).

Her birey birbirinden farklı bağlanma şekline sahiptir. Ayrıca bağlanma konusunda bireysel farklılıkların yanında ayrıca kişiye özgü yaşantılar da etkili olmaktadır. Bağlanmada bireysel farklılıkların nedeni bağlanmanın oluşumu ile ilgili olarak yaşanan süreçlerin bireyler arasında farklılık göstermesidir. Bağlanmanın yoğunluğu

yaşanılan ilişkinin kalitesine göre değişmekte olup bağlanma konusunda üç önemli unsurun bulunduğunu belirtmek gerekir. Birinci özellik ilişkide kalma isteğidir. Bu özellikle bağlanan kişinin bağlandığı kişi ile ne oranda bağlanma isteği duyduğu ya da bağlanmaya devam etme isteği duyduğu belirleyici olmaktadır. İkinci özellikte bağlanan figürün tehlike, tehdit ve hastalıklar gibi durumlarda ne derecede güvenilir olduğu belirleyici olmaktadır. Diğer bir ifadeyle bağlanan figür bir koruma ya da bir destek olarak görülmektedir. Üçüncü özellikte ise bağlanma figürünün bir güvenli üs olarak görülmesi ve bağlanan kişiye rahatlık hissettirmesi söz konusudur. Bu durumda bağlanan kişi yeni keşifler için kendisinde güç bulabilecektir (Kantarcı, 2009: 5).

Birey doğduğundan itibaren bağlanma oluşmakta, özellikle erken yaşlarda çocuk anne veya kendine bakan anne yerinde olan kişinin yokluğunda belli bir tedirginlik yaşamaktadır. Kendine bakan kişiyi gördüğünde rahatlamakta, bu tedirginlik hali ortadan kalkmaktadır. Ainsworth bu durumu Yabancı Durum Prosedürü (The Strange Situation Procedure) ifadesi ile açıklamaktadır. Buna göre çocuk ile bakıcı kişi arasındaki bağlanma seviyesi için, çocuğun bakıcı kişiden ayrılma süresinde tekrar beraber olma isteminde bulunma isteğinin seviyesi ölçüt olarak kabul edilebilir. Zira çocuk bakıcısı ile birleşmeyi ne kadar çok isterse bu durum bakıcısına olan güveninin ne kadar fazla olduğunu gösterecektir (Ijzendoorn, 2007).

Bağlanma konusunda Bowlby ve Ainsworth isimli araştırmacıların kuramları, bağlanma konusuna ışık tutmuştur. Bu araştırmacıların gerçekleştirdikleri çalışmalar bağlanma noktasında önemli katkılar sağlamakla birlikte bu araştırmacıların “bağlanma kuramını” geliştirmeleri araştırma alanını zenginleştirmiştir. Bozdemir ve Gündüz (2016)’ e göre bağlanma kuramı, belirli bireylerle yakın duygusal bağlar kurma eğilimini insan doğasının temel bir bileşeni olarak kabul eder. Diğer bir deyişle, bağlanma bebeklerde doğuştan vardır; yetişkinlik ve yaşlılık dönemi boyunca da devam eder. Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde bağlar ebeveynler ile kurulur; çünkü koruma, rahatlama ve destek için onlara güvenilir.

Yapılan araştırmalara göre bağlanma sisteminin üç işlevi vardır;

1. Bakım verene (anneye) yakın olma,

2. Çevreyi keşfederken, yeni şeylere başlarken destek alabileceği “güvenli üs” olarak anneyi kullanma,

3. Bebeğin koruma, destek ihtiyacını karşılamak için anneye güvenmesini sağlayan bir sığınak olarak kullanması.

Gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde bu sağlıklı bağlar varlıklarını devam ettirirler; fakat bunlar yeni bağlar tarafından tamamlanırlar ve bu yeni bağlar genellikle karşı cinsle kurulan türdendir. İlişkilerdeki bağlanma yapısı, bağın oluşması ve devam etmesindeki temel unsur olduğu söylenebilir (Kuyumcu, 2011).

Bağlanma kavramının yapısı ele alındığında içsel süreçlerinde dahil edildiği durumlar elde edilmektedir. Kantarcı (2009)'ya göre, bağlanma davranışının altında yatan davranış sistemi, nörofizyolojik süreçlerden kaynaklandığı varsayılan içsel süreçleri içerir. Bu içsel süreçler hem genetik rehberliğinde hem de çevresel faktörlerin etkisi altında gelişimsel değişimlere maruz kalır. Bağlanma Kuramına göre, bebekler, bakım vericileri ile olan etkileşimlerini özümseyerek, kendileri ve diğer insanlar hakkında içsel çalışan modeller geliştirirler.

Bağlanma literatürüne ciddi katkılar sağlayan birçok araştırmacı vardır ancak en önemlileri Bowlby ve Ainsworth'dur. Bağlanma konusunda temel bilgilere erişmek için, bu kuramcıları incelemek gerekmektedir.

2.3.2. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı John Bowlby ve Mary Ainsworth'un ortak çalışmaları sonucunda ortaya çıkmıştır. Teorinin temel hatları Bowlby tarafından çizilmiştir. Bu aşamada Bowlby etoloji (Davranış Bilimi), kibernetik (Güdüm Bilim), bilgi işleme süreci, gelişimsel psikoloji ve psikoanaliz kavramları üzerinde durmuştur. Bu kavramları kullanarak Bowlby çocuğun anne ile olan bağını ve annenin bulunmadığı durumda yaşadığı tedirginliği açıklamıştır. Ainsworth'un çalışmaları ile ise yeni bir yöntem oluşturulmuştur. Bu yöntem sayesinde Bowlby'nin birçok görüşünün test edilebilmesi mümkün hale gelmiştir. Dahası, Ainsworth'un çalışmaları sayesinde bağlanma kuramı ile ilgili olarak yeni görüşlerin sınanabilmeleri mümkün hale gelmiştir. Ayrıca Ainsworth “bağlanma figürü” kavramını alanyazına kazandıran kişi olmuştur. Araştırmacıya göre bağlanma figürü bebeğin dünyayı keşfetmesini sağlamaktadır (Bretherton, 1992: 759).

Bowlby'ye göre bağlanmayı incelemek için çocuğun erken yaşlarının incelenmesi önemlidir. Bu kuramcıya göre bağlanma hakkındaki en iyi bilgiler çocuğun bakıcısı ile olan ilişkilerinin gözlemlenmesi yoluyla elde edilebilir. Çocuğun bakıcısı ile arasındaki ilişki gözlemlendiği zaman bireyin bağlanma konusundaki bazı referans bilgilere ulaşılabilir. İşte bu noktada bireyin ilerleyen süreçlerde bağlanma konusundaki durumu anlaşılır bir ölçüt dahilinde incelenebilir (Bowlby, 1982: 28).

2.3.3. Okula Bağlanma Kavramı

Okula bağlanma, kendini okulun bir üyesi olarak görme ve kendine okul içinde saygıdeğer biri olarak inanma (Samdal, Wold ve Bronis, 1999; Roeser, Midgley ve Urdan, 1996); bir gruba ait olma yani aidiyet duygusunun oluşmasıdır (Osterman, 2000). Bazı araştırmacılara göre okula bağlanma kavramı, öğrencinin öğretmen ve arkadaşları ile ilişkilerinin dinamik bir yapıda olması; okul faaliyetlerine yönelik olumlu bir motivasyonla katılım göstermeyle ilgili bir yaklaşımla ifade edilmektedir (Faircloth ve Hamm, 2005: 293, Juvonen, 2006). Bazı araştırmacılar ise, okula bağlanmanın birçok boyut barındıran bir yapının bütünleştirici olarak nitelendirilmesiyle tanımlamaktadır (Appleton, Sanra, Dongjin ve Amy, 2006: 427). Bu açıdan ele alındığında, okula bağlanma davranışsal, duygusal ve bilişsel boyutları içeren bir kavramdır.

Okula bağlanmanın davranışsal boyutu öğrencinin okul başarısı ve psikososyal uyumluluğu yönünden yarar sağlayan davranış şeklini ifade etmektedir (Fredricks ve Blumenfeld, 2004: 59). Bu boyut üç ana ekseninde; pozitif davranış okula devam etme, sınıf geçme ve kurallara uyma (Costenbader ve Markson 1998: 59); okul içindeki görevlerde sorumluluk alma ve ders dışı aktivitelere katılım gösterme şeklinde açıklanabilmektedir (Posner ve Vandell, 1999: 868).

Duygusal boyutta okula karşı tutum, algılar, ilgi ve duyguları ifade etmektedir. Örneğin, okulun kendi gelişimi için ve eğitimin yaşam içerisinde çok değerli olduğunu bilerek belli bir amaca ulaşmak adına okulun yararlı olduğunu düşünmek, bazı algıları ifade eder (Bouffard ve Couture 2003: 19).

Bilişsel olarak okul iki temel boyut olan başarı duygusu ve psikososyal uyum ele alınmaktadır. Bunlar, kendini düzenleme stratejilerini kullanma ve öğrenmede psikolojik yatırım olarak açıklanmaktadır. Bunlar kendini kontrol etme stratejilerini

öğrenme ve psikolojik olarak gelişim olarak açıklanabilir. Öğrenme konusunda bilişsel gelişim öğrenme aktivitelerine katılım, öğrenmeye çaba gösterme, sorumluluk alma, yeteneklerine dair amaçlara yönelme gibi özellikleri içermektedir (Ablard ve Lipschultz, 1998: 94). Ebeveyne, arkadaşına ve okula olan bağlılık ergen ve çocuklar için, bağlanma anlamında en önemli konulardır. Okul ortamının olumlu bir yapıya sahip olması, destekleyici ve ilgili bir arkadaş grubunun olması, öğrenciyi akademik olarak başarıya yönelik düşündürmekte ve daha sağlıklı bir gelişim planı yapmasına teşvik etmektedir (Klem ve Connell, 2004: 3).

Bağlanma kuramına göre; çocuğun ilk olarak onun bakıcılığını üstlenen, onu yetiştiren, temel ihtiyaçlarını karşılayan kimse tarafından oluşturulmuş temel duygusal bağlar, çocuğun yaşamı boyunca sosyal, duygusal ve bilişsel olarak etki edecek yapıdadır (Bowlby, 1973). Bowlby'ye göre çocuğun oluşturduğu güçlü bağlar, yaşamının ilerleyen safhalarında kendisi ve diğer insanlarla ilişkilerinde duygu, algı ve beklentilerini içeren modeller geliştirmesini sağlar. Bu modeller bireyin yaşamı boyunca sosyal yönüne etki etmekte, kişiler arası ilişki ve iletişimini yönlendirmektedir. Bowlby (1988) ve Ainsworth (1989), bireyin oluşturduğu bu temel bağı, ebeveynle arasındaki ilişki sadece çocukluk değil, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de etki yaratan bir durum ve süreç olarak değerlendirmişlerdir.

Hazan ve Shaver (1994), Bowlby'nin (1988) bağlanma ve bağlılık üzerine olan araştırmaları genişleterek, bağlılığın sevgi ile dolu ilişkiler kapsamına ele alınarak açıklanabileceğini; bireyin yakın ilişkiler, arkadaş, ahabap ve diğer önemli kişiler ile kurulan önemli ilişkileri yönetmede bağlılığın şekillerine dair çıkarımlar yapılabileceğini belirtmişlerdir.

Hirschi'nin teorisi bu ilişkileri, ebeveynlerle birlikte toplumun geneline veya toplumsal gruplara ve okul mahiyetindeki kurumlara yönelik açıklamaktadır. Bu yönüyle Hirschi'nin bağlılığı, Bowlby ve Ainsworth'un bağlanma kuramından ziyade bireyin ebeveynlerinden öte gruplara, toplumsal ve sosyal kurumlara dair bazı ilişkiler ve bağlılık üzerine daha küresel bir açıklamada bulunmuş olup bireyin ait olma yapısını açıklamıştır (Sims, 2002).

2.3.4. Ergenlik Döneminde Okula Bağlanma

Ergenlik döneminde çoğu insan, okula bağlanma problemiyle karşılaşabilmektedir. Bireyin bu problemi çocukluk yıllarındaki bağlanma süreçleri ile ilgili olduğu bilinmektedir. Birey değişen ve yenilenen ortama uyum sağlamakta zorluk çekmesi ve bu yeni yaşam alanına ayrıca varolan kişisel değişimin verdiği zorluk ile okula problemlili bir bağlanma oluşturabilmektedir (Duy ve Yıldız, 2014). Okula bağlanma konusunda problem teşkil eden durumların başında okul ve çevresine uyum sağlayamama, sosyal olarak iletişim kuramama, öğretmenlerle olumlu iletişim kuramama, akademik başarısızlık, motivasyon düşüklüğü gibi durumlar gelmektedir (Yıldız ve Kutlu, 2015).

Okula bağlanma duygusal ve davranışsal olarak ele alındığında akademik başarı ile doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Bu durumda akademik başarının, bireyin okula bağlanmasındaki duygusal ve davranışsal boyutların olumlu olması, akademik başarının da iyi olması anlamına gelebilir (Çakar ve Karataş, 2017). Çakar ve Karataş'ın (2017) yaptığı çalışmada okula bağlanma konusunda bireye öğretmen ve akran desteğinin az olduğu durumlarda, ergen bireylerin duygusal ve akademik olarak kontrol becerilerinin de düşük olduğu ortaya koyulmuştur. Bunun yanında, bu araştırma kapsamında öğretmen ve akran desteği az olan ergenlerin yaşadığı problemler, öğretmen ve akran desteği fazla olan bireylere göre daha fazla olarak görülmüştür (Çakar ve Karataş, 2017). Bu bilgilere göre okula bağlanma, ergenler için akademik bir alan dışında tüm yaşamını etkileyen bir konudur. Bu konunun ergen bireyler üzerinde bu kadar etkili olması, konunun araştırma alanı olarak önemini de göstermektedir.

Yıldız ve Kutlu'nun (2015) yaptığı çalışmaya göre, ergen bireylerdeki okula bağlanma problemi yüksek olanların kaygı ve depresiflik durumlarının, okula bağlanma problemi düşük olanlara nazaran daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Yine bu çalışmaya göre okula bağlanma seviyesi düşük olan ergen bireylerin özyeterlilik ve yetkinlik algılarının, okula bağlanma seviyesi yüksek olan bireylere göre daha düşük gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanmanın ergen bireylerde kendilerine yönelik algılarını etkileyen bir faktör olduğu görülmüştür.

Türkiye'de yapılan bazı araştırmalar incelendiğinde, Çakar'ın (2011) yapmış olduğu çalışmada okula bağlanma ve ergen bireylerin öznel iyi oluş seviyeleri arasında

anlamli bir iliŒki bulunmuŒtur. Bu alıŒmanın sonucuna göre okula bağlanma durumları ile ergen bireylerin öznel iyi oluŒ seviyeleri pozitif bir iliŒki içermektedir. Buna göre ergen bireylerde okula bağlanma arttıa öznel iyi oluŒları da artmaktadır. Bu alıŒmaya göre, ergen bireylerin okula bağlanmasının psikolojik olarak önemli bir durum olduğu gzlenmiŒtir.

Yapılan bazı araŒtırmalar incelendiğinde ve bazı değerlendirmelerin devamı olarak ele alındığında okula bağlanma seviyesi yüksek olan bireylerin tehlikeli ve anormal davranıŒlar sergileme eğilimlerinin, okula bağlanma seviyeleri dŒk ergenlere göre daha az seviyede olduğu aıklanmıŒtır (Oesterle, Fleming ve Hawkins, 2004). Ma ve Huebner'in (2008) araŒtırması ele alındığında okula bağlanma seviyesi yüksek olan bireyler, akademik ve sosyal baŒarıları, okula bağlanma seviyeleri dŒk olan ergen bireylere göre belirgin bir Œekilde fazla olduğu ortaya konulmuŒtur. Bu araŒtırmalar ıŒıėında okula bağlanma durumları ele alındığında; ergen bireylerin, okula bağlanma durumlarının akademik ve sosyal durumları ile normal davranıŒ sergileme tutumları arasında bir iliŒki olabileceği dŒnlebilir.

Okula bağlanmaya iliŒkin yabancı kaynaklarda ortaya konulan açıklamaları değerlendirirken, Libbey'in (2004) yapmıŒ olduğu araŒtırmaya göre okula bağlanma durumları yüksek olan bireylerin kendilerini öznel olarak daha iyi hissettikleri belirtilmiŒtir. Çakar'ın (2011) yaptığı araŒtırmaya göre farklı toplumlarda da bireylerin okula bağlanmaları ile öznel iyi oluŒları arasında pozitif iliŒkinin olması, okula bağlanma ve öznel iyi oluŒ arasındaki iliŒkinin tutarlı bir iliŒki olduğunu göstermektedir.

Maddox ve Prinz (2003) ergenlerde okula bağlanma ve psikolojik problemler yaŒama ile ilgili bir araŒtırma yapmıŒtır. Bu araŒtırma kapsamında okula bağlanma seviyesi dŒk olan ergenlerin, okula bağlanma seviyesi yüksek olan ergenlere göre depresyon, kaygı bozukluğu ve yeme bozuklukları yaŒama durumunun daha yüksek olduğu ortaya ıkmıŒtır. Frey, Ruchkin, Martin ve Schwab-Stone'un (2009) yapmıŒ olduğu araŒtırmada okula bağlanma seviyesi yüksek olan bireylerin davranıŒ bozukluğu gösterme olasılığının, okula bağlanma seviyesi dŒk olan bireylere göre daha dŒk olarak ortaya ıkmıŒtır.

2.4.Literatür İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişkiye ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın konusunu içeren kavramların yer aldığı bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Bu çalışmalar aşağıda verilmiştir.

2.4.1. Akıllı Telefon İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

2.4.1.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Dirik'in (2016) "Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Özgüven Arasındaki İlişkilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı çalışmasında bazı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre ergenlerin akıllı telefon bağımlılıkları ile özgüvenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca araştırmada akademik başarı düzey algısı ile akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Kızıltoprak'ın (2018) yaptığı, "Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı ile İletişimci Biçimleri Arasındaki İlişkileri" adlı çalışmada bazı sonuçlar elde edilmiştir. Bireylerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile iletişim biçimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Özellikle bireylerin akıllı telefon bağımlılıkları arttıkça kesin iletişimleri artmış, iletişimci imajları da azalmış olarak bulgulanmıştır.

Süler'in (2016) "Akıllı Telefon Bağımlılığı" ile ilgili yapmış olduğu çalışmada, akıllı telefon bağımlılığı öznel mutluluk arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu araştırma demografik değişkenlere göre incelendiğinde, öznel mutluluk ile akıllı telefon bağımlılığına göre anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Gümüş'ün (2018) "Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Depresyon Durumlarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında, akıllı telefon bağımlılığı ile depresyon durumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2.4.1.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Lee, Chang , Lin ve Cheng (2014)'in yaptığı araştırmada akıllı telefonların büyük bir ihtiyaç haline geldiği, büyük şirketlerin ve devlet kurumlarının bir parçası olduğu ancak akıllı telefonları zorlayıcı bir etki içinde insanı ele aldığı açıklanmıştır.

Kuss ve Griffiths (2011)'in yapmış oldukları araştırmada sosyal ağların son zamanlarda kullanımındaki artışlar bireyi tüketim çılgınlığına sürüklemiş ve bağımlılık seviyesinde zihinsel problemlere sebep olduğu açıklanmıştır.

Yen, Tang, Yen, Lin, Huang, Liu ve Ko (2009)'nun yaptığı araştırmada ergenlerin ve akıllı telefon kullanımı fazla olan bireyleri akıllı telefon bağımlılığı olasılığının daha yüksek olduğu ortaya koyulmuştur.

Park ve Lee (2012)'nin yapmış oldukları araştırmada akıllı telefon kullanımının sosyal bağlar üzerinde olumlu özellikler gösterirken varolan iletişim dinamiklerine olumsuz etkide bulunduğu açıklanmıştır.

Wu, Cheung, Ku ve Hung (2013)'un yapmış oldukları araştırmada Çinli akıllı telefon kullanıcılarının bağımlılık eğilimlerinin düzeylerinin yüksek olduğu ve problemleri akıllı telefon kullanımının dürtüselliği arttırdığı açıklanmıştır.

2.4.2. Kendilik Algısı İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

2.4.2.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Çetin'in (2008) yaptığı "Kişilerarası İlişkilerde Kendilik Algısı, Kontrol Odağı ve Kişilik Yapısının Çatışma Çözme Yaklaşımları Üzerine Etkileri" adlı uygulamalı bir araştırmada kişisel özelliklerin çatışma sürecindeki etkilerine bakılmıştır. Elde edilmiş sonuçlara bakıldığında dışadönüklük ve uyumluluk özelliklerinin tüm çatışma çözme yaklaşımlarını yordadığı görülmüştür. Bunun yanında gelişime açıklık ve özdisiplin kişilik özellikleri çatışma sürecinde önemli rol oynadığı görülmüştür.

Ceylan'ın (2015) yapmış olduğu araştırmada kendilik algısı, problem çözme becerileri ve internet bağımlılığı ile ilgili bazı bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulara

göre internet bağımlılığının kendilik algısı ve problem çözme becerisi üzerinde olumsuz etkilerde bulunduğu görülmüştür.

Göktepe'nin (2015) yapmış olduğu araştırmada ergenlerin bağlanma stilleri, kendilik algısı ve kişilerarası tarzları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ergenlerin bağlanma stilleri kendilik algısı ve kişilerarası tarzlar üzerinde etki ettiği bulunmuştur.

Oktay'ın (2010) "Aleksitimi: Bağlanma, Kendilik Algısı, Kişilerarası İlişki Tarzları ve Öfke Değişkenleri Açısından Değerlendirme" adlı çalışmada aleksitimi ile bağlanma, kendini algılama, kişilerarası ilişki stilleri ve öfke arasında yakın bir ilişki bulunmuştur.

Karslı'nın(2008) "Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Psikosomatik Bozukluklar" adlı çalışmada stres belirtileri ile kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

2.4.2.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Damrad, Robin ve James (1989)'in yapmış oldukları araştırmada, bireyin dışarıdan aldığı seslerin şiddeti ve bulunduğu ortamın baskılama durumuna göre dikkat oluşturduğu ve kendilik algısını buna göre oluşturduğu açıklanmıştır.

Russell, Fazio ve Zanna (1977)'nin yaptıkları araştırmada, uyumsuzluk ve kendini algılama teorileri arasındaki farklı görüşler ortaya koyulmuş ve bu iki kavramın birbirini tamamlayan özellikte olduğu açıklanmıştır.

Rochat (1998)'in yaptığı araştırmada, bebekler 2-3 aylıkken kendilerini keşfetmeye başlarlar ve bu keşfetme durumları bireyin kendilik algısı için temel oluşturduğu açıklanmaktadır.

Lepper (1973)'in yaptığı araştırmada çocukların etrafında olan değişikliklere uyum sağlaması ve verdikleri tepkiler incelenmiş ve bu süreçte kendilik algısının oluşumuna bu değişikliklerin etki ettiği açıklanmıştır.

Heyman (1990)'in yaptığı araştırmada engelli çocukların kendilik algıları incelenmiş ve bazı değişkenlere göre ele alınmış olup, engelli çocukların olumsuz kendilik algıları geliştirmeye daha yatkın oldukları açıklanmıştır.

2.4.3. Okula Bağlanma İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

2.4.3.1. Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Onuk'un (2017) yapmış olduğu çalışmada ergenlerde kişilik özelliklerinin sınav kaygısı ile okula bağlanma stilleri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Gören'in (2017) yaptığı "Çocuk ve Ergenlerde Okula Bağlanma ile Akran İnançları ve Duygu Zorbalığı Arasındaki İlişki" adlı araştırmada; okula bağlılık ile arkadaşla bağlılık, öğretmene bağlılık, akran inançları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu, duygu zorbalığı ile negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur. Akran inançları ile duygu zorbalığı arasında negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Duygu zorbalık algısı arttıkça akranlara güven azalmakta ve okula karşı bağlılık azalmakta olduğu görülmüştür.

Bozdemir ve Gürbüz'ün (2016) "Bağlanma Stilleri, Anne Baba Tutumları ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Duygusal Zekâ ile İlişkileri" adlı çalışmasında, duygusal zekânın bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve çocukluk çağı örselenme yaşantılarıyla anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Özer'in (2011) "Suçluluk-Utanç, Bağlanma, Algılanan Ebeveynlik Tarzı ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki" adlı çalışmasında araştırmacının bağımsız değişkenleri olan bağlanma tarzları, algılanan ebeveynlik tarzları ve suçluluk-utanç duyguları ile bağımlı değişken olan psikolojik belirtilerin ilişkili olduğu, ayrıca birbirleri ile ilişkili olduğu gözlenmiştir.

2.4.3.2. Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Dornbusch, Erickson,, Laird ve Wong (2001)'un yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin yalnız olmaları okula bağlanmayı düşürürken, sosyal olan öğrencilerin okula bağlanması yüksek olduğu açıklanmıştır.

Hill ve Werner (2006)'in yapmış oldukları araştırmada okula bağlanma durumları çocuklarda ve gençlerde uyumun yordayıcısı olarak bulunmuş ve okula bağlanma bağlılık ile pozitif yönde bir ilişki oluşturduğu açıklanmıştır.

Mouton, Hawkins, McPherson ve Copley (1996)' in yapmış oldukları araştırmada okula bağlanma durumları bireylerin motivasyon durumlarına etki ettiği ve öğrencilerin başarı durumlarını etkilediği açıklanmıştır.

Henry ve Slater (2007)'in yapmış olduğu araştırmada okul ortamı ve okul ikliminin iyileştirilmesi öğrencilerin bağımlılığa düşme riskini azalttığı ve özellikle alkol kullanımını düşürebileceğini açıklamışlardır.

Pearson, Muller ve Wilkinson (2007)'un yapmış oldukları araştırmada bireylerin cinsel seçimleri okula bağlanma durumlarını etkilediğini ve öğrencilerin cinsel yönelimlerinin okuldan çekilme veya okula bağlanma durumlarına etki ettiği kadar yetişkinliğe geçişi de etkilediği açıklanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde yöntem üzerine açıklamalar yer almaktadır. Araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanmasıyla ilgili bilgiler yöntem bölümünün içeriğini oluşturmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile kendilik algısı ve okula bağlanma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasında herhangi bir ilişkinin var olup olmadığını, eğer herhangi bir ilişki varsa da bu ilişkinin ne düzeyde bulunduğunu belirlemeyi amaçlayan; aynı zamanda bir neden sonuç ilişkisi vermeyen, fakat bu doğrultuda bazı ipuçları vererek, bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde diğerinin yordanması açısından faydalı sonuçlar verilmesini sağlayan bir araştırma düzenidir (Karasar, 2010).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde liseye devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bahçelievler ilçesinde liseye devam eden 400 ergen birey oluşturmaktadır.

Tablo: 1–Ergenlerin Demografik Bilgilerine İlişkin Analizler

Demografik Veriler	N	%
KIZ	178	44,5
ERKEK	222	55,5
13-15 YAŞ	100	25,0
16-18 YAŞ	300	75,0
TOPLAM	400	100,0

Araştırmaya katılan ergenler, cinsiyet olarak 178'i (% 44.5) kız, 222'si (% 55.5) erkek bireylerden oluşmaktadır. Bu katılımcılar 13-15 yaş aralığında 100(%25), 16-18 yaş aralığında 300 (%75) kişi olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından çalışma grubuna uygulanmak için hazırlanan kişisel bilgi formu ile ortaöğretim öğrencilerinin demografik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Hazırlanan bu formda öğrencilere yönelik olarak cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, aile gelir düzeyi, anne-babanın medeni durumu, anne- babanın sağ olup olmadığı, akıllı telefonun günlük kullanım süresi ve öğrencilerin yaptıkları sosyal faaliyetler ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Kişisel bilgi formu çalışma grubuna sorulmak üzere 10 sorudan oluşmaktadır.

3.3.2. Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği

Kwon, Kin, Cho ve Yang (2013) tarafından Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği geliştirilmiştir. İngilizce olan araştırmanın, Demirci ve diğerleri (2014) tarafından Türkçeye çevrilmesi ve geçerlilik, güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Akıllı telefon bağımlılığını ölçmeye çalışan ölçek, 33 maddeden oluşmaktadır. Çalışma, “Kesinlikle Hayır”dan (1) “Kesinlikle Evet”e (6) doğru puanlanmaktadır. Ölçek, 7 faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu faktörler, günlük yaşamı bozma ve tolerans, çekilme belirtileri, olumlu beklentiler, sanal ilişkiler, aşırı kullanım, sosyal ağlara bağlılık ve fiziksel belirtilerdir.

Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.947 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerin faktör yükleri 0.349-0.824 aralığında arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlara göre, Akıllı telefon Bağımlılığı Ölçeği Türkçe formu olarak değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak bulunmuştur (Demirci ve diğerleri, 2014). Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.96 olarak saptanmıştır.

3.3.3. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği

Sosyal karşılaştırma ölçeği(SKÖ), kişilerin kendilerini başkalarıyla karşılaştırdığında kendilerini nasıl değerlendirdiklerini ölçmektedir. Sosyal karşılaştırma ölçeğinin özgün formu 5 madde halinde Gilbert ve Trent (1991) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlaması Şahin ve Şahin (1992) tarafından yapılmıştır. Bazı maddelerin de eklenmesiyle 18 madde ve 6 noktalı bir boyut üzerinden değerlendirilmesiyle oluşturulmuştur. Ölçekte birbirinden farklı 18 sıfat çifti bulunmaktadır.

Katılımcılardan bu sıfat çiftlerine bakarak, kendilerini 1'den 6'ya kadar değişen aralıkta puanlandırmaları istenmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0.79 olarak bulunmuştur. Yüksek puanlar olumlu kendilik şemasına, düşük puanlar ise olumsuz kendilik şemasına işaret etmektedir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.918 olarak saptanmıştır.

3.3.4. Okula Bağlanma Ölçeği

Okula bağlanma ölçeği çocuk ve ergenler için uygulanmak üzere kullanılmıştır. Bu araştırmanın kapsamında olduğu gibi, Okula Bağlanma Ölçeği Hill (2006) tarafından çocuk ve ergenlerin okula bağlanma düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu ölçek öğretmen, arkadaş ve okula bağlanma ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. Ölçek 15 maddelik bir ölçek olup, 5'li likert tipi ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanların okula bağlanma seviyesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Okula bağlanma ölçeğini Türkçe'ye 2011 yılında Firdevs Savi çevirmiştir. Ölçeğin orijinal versiyonundaki geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Geçerlilik oranı orijinal versiyonunda 0.84 bulunurken, Türkçe versiyonunda 0.85 bulunmuştur (Savi, 2011). Bu çalışma kapsamında ise ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.90 olarak saptanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları 2018 yılında Kasım ve Aralık ayları arasında lise öğrencilerine uygulanmıştır. Bir katılımcı ortalama 30 dakikada veri toplama araçlarını doldurabilmektedir. Verilerin toplama aşamasına geçilmeden önce ölçek araçlarının kullanım izni için ölçekleri uyarlayan ve geliştiren araştırmacılardan elektronik posta aracılığıyla gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra uygulama yapılacak olan sınıflarda araştırmacı uygulamaları bizzat gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere çalışmanın amacı ve önemi anlatılmıştır. Ölçeklerin samimi bir şekilde doldurulmasının önemine vurgu yapılmış ve öğrencilerin kimlik bilgilerinin gerekli olmadığı aktarılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında veri setinden elde edilen verilerin çözümlenmesi "IBM SPSS Statistics 25.0" paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikle verilerde eksik olup

olmadığı incelenmiştir. Eksik doldurulan 14 veri, veri setinden çıkarılmıştır. Sonuç olarak 400 veri üzerinden analize devam edilmiştir.

Bu çalışmanın bağımlı değişkeni olan akıllı telefon bağımlılığının ergenlerin kendilik algısı ve okula bağlanma durumları arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı puanlarının cinsiyete ve anne-babasının birlikte ya da ayrı olması durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem için t testi kullanılmıştır.

Ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı puanlarının algılanan akademik başarı, algılanan gelir düzeyine ve akıllı telefon günlük kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği kullanılmıştır. Anlamlı farklılığın olduğu durumlarda aralarında bulunan farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testi tekniği gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın verileri girilmiş, analizi yapılmış ve bazı istatistiksel sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Veriler ile ilgili analiz sonuçları

Ölçekler	N	X	Ss	Skewness	Kurtosis
Akıllı Telefon Bağımlılığı	400	69,9725	28,28368	,702	,119
Okula Bağlanma	400	40,0325	12,12927	,106	-,337
Sosyal Karşılaştırma	400	79,7425	17,42370	-,547	,294

Tablo 2’ye göre, akıllı telefon bağımlılığının ortalaması (X:69,9725), çarpıklık (0.702) ve basıklık (0.119) değerleri; okula bağlanmanın ortalaması (X: 40,0325), çarpıklık (0.106) ve basıklık (-0.337) değerleri; akıllı telefon bağımlılığının ortalaması (X: 79,7425), çarpıklık (-0.547) ve basıklık (0.294) değerleri elde edilmiştir. Buna göre verilerin normal dağılım değerlendirmesi yapılmış ve verilerin (-1 ve +1) normallik varsayımını karşıladığı anlaşılmış ve parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2015).

4.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeyinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

4.1.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelemek için, bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3
Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	p
Kız	178	78.3708	30.04286	5.51	398	.000
Erkek	222	63.2387	24.88074			

Tablo 3'e göre ergenlerde cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığı puanları anlamlı bir farklılık göstermektedir [t398:5,51, p<0.05]. Buna göre kızların akıllı telefon bağımlılığının puan ortalaması (X:78,3708) erkek öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı puan ortalamasından (X:63,2387) daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durumda akıllı telefon bağımlılığı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte olup, kızların bağımlılığa daha yatkın olduğu söylenebilir.

4.1.2. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelemek için, bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4

Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Yaş	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	p
13-15	100	65.0900	23.37014	-2.001	398	.046
16-18	300	71.6000	29.59809			

Tablo 4'e göre ergenlerde yaş değişkenine göre akıllı telefon bağımlılığı puanları anlamlı bir farklılık göstermektedir [t398:-2,001, p<0.05]. Buna göre 13-15 yaş aralığı akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması (X:65,0900), 16-18 yaş aralığı akıllı telefon bağımlılığı puan ortalamasından (X:71,6000) daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda yaş arttıkça akıllı telefon bağımlılığı puanları arttığı söylenebilir.

4.1.3. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının anne eğitim seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5*Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	17	65,7059	25,18125	G. Arası	8285,226	6	1380,871		
Okur-yazar	29	69,7586	33,05910	G. İçi	310901,471	393	791,098		
İlkokul	155	70,5677	28,08776	Toplam	319186,698	399			
Ortaokul	107	68,3832	27,89794					1.746	.109
Lise	55	73,3818	27,16444						
Yüksekokul	16	84,8750	34,37998						
Üniversite ve sonrası	21	57,1429	20,71783						
Toplam	400	69,9725	28,28368						

Tablo 5'e göre ergenlerin anne eğitim seviyesine göre ATBÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir $F(6-393):1,746, p>0.05$].

4.1.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı baba eğitim seviyesi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6*Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	3	58,0000	22,51666	G. Arası	3948,738	6	658,123		
Okur-yazar	22	61,8182	25,79892	G. İçi	315237,959	393	802,132		
İlkokul	92	70,9022	28,81623	Toplam	319186,698	399			
Ortaokul	118	68,0424	29,07473					.820	.554
Lise	115	71,2261	28,17678						
Yüksekokul	19	78,0526	29,38343						
Üniversite ve sonrası	31	71,9032	25,64417						
Toplam	400	69,9725	28,28368						

Tablo 6 incelendiğinde ATBÖ-E puanları ergenlerde baba eğitim seviyesi göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir $[F(6-393):0,820, p>0.05]$.

4.1.5. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının aile maddi durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Maddi durum	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Düşük	20	80,8500	34,51052	G. Arası	2493,879	2	1246,939		
Orta	350	69,3743	27,85071	G. İçi	316692,819	397	797,715	1,563	,211
Yüksek	30	69,7000	28,38060	Toplam	319186,698	399			
Toplam	400	69,9725	28,28368						

Tablo 7 incelendiğinde ATBÖ-E puanları ergenlerin aile maddi durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(2-397):1,563, p>0.05].

4.1.6. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının baba sağ olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek için, bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8

Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının baba sağ olup olmamasına göre t-testi sonuçları

Baba Sağ	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
Evet	391	70,1739	28,41109	.939	398	.349
Hayır	9	61,2222	21,44049			

Tablo 8’de ergenlerde babanın sağ olup olmadığı değişkenine göre akıllı telefon bağımlılığı anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:.939, p>0.05].

4.1.7. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının anne-baba medeni durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9
Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Ailenin Medeni Durumu	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Birlikte	377	70,1194	28,55517	G. Arası	190,269	2	95,134		
Boşanmış	18	68,3333	26,30142	G. İçi	318996,429	397	803,517		
Evli ama ayrı yaşıyorlar	5	64,8000	12,71613	Toplam	319186,698	399		.118	.888
Toplam	400	69,9725	28,28368						

Tablo 9’da verilen sonuçlar incelendiğinde ATBÖ-E puanları, ergenlerin anne-baba medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(2-397):0,118, p>0.05].

4.1.8. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının sosyal aktivite değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10
Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Sosyal aktivite	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Basketbol	48	69,7708	27,22971	G. Arası	8697,829	5	1739,566		
Futbol	115	63,5130	28,95107	G. İçi	310488,868	394	788,043		
Voleybol	65	74,7538	29,39921	Toplam	319186,697	399			
Müzik	23	71,3478	25,22735					2,207	,053
Yabancı dil	18	64,9444	20,80292						
Hiçbiri	131	73,7939	28,20467						
Toplam	400	69,9725	28,28368						

Tablo 10 incelendiğinde ATBÖ-E puanları sosyal aktivite değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(5-394):2,207, p>0.05].

4.1.9 Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının internet kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Ergenlerde ATBÖ-E puanlarının internet kullanım süresi göre ANOVA sonuçları

İnternet Kullanım	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
Hiç kullanmam	15	70,1333	45,28618	G. Arası	53906,882	3	17968,961			2-1, 1-3, 3-4
1-3 saat	170	58,9000	23,96192	G. İçi	265279,816	396	669,899			
4-6 saat	126	71,3254	21,74169	Toplam	319186,698	399		26,823	,000	
7 saatten fazla	89	89,1798	30,23490							
Toplam	400	69,9725	28,28368							

Tablo 11’deki sonuçlara göre ergenlerin internet kullanım süreleri değişkenine göre ATBÖ-E puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir [F(3-396):0,118, p<0.05]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğu belirlemek amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve sonuç olarak anlamlı farklılığın “2-1”, “1-3”, “3-4” kullanım süreleri arasında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Tablo 10’a göre seçenekler arasında akıllı telefon bağımlılığı puan ortalaması en düşük “1-3 saat” (X:58,9000) seçeneğinde olup en yüksek puan ortalaması ise “7 saatten fazla”(X:89,1798) seçeneğinde çıkmıştır.

Yukarıdaki belirtilen bulgulara göre akıllı telefon kullanım süreleri arttıkça ATBÖ-E puan ortalamalarının da arttığı görülmektedir. Ancak bundan farklı olarak “1-3 saat” kullanan bireylerin en fazla olduğu ancak en az akıllı telefon bağımlılığı ölçeği puanının bu seçenekte olması, telefonun kontrollü kullanımında bağımlılık durumunun az olabileceğini göstermektedir. Tüm sonuçlara göre ergenlerde akıllı telefon kullanım sürelerinin akıllı telefon bağımlılığı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu gözlenmiştir.

4.2. Ergenlerde Kendilik Algısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

4.2.1. Ergenlerde Kendilik Algısının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Ergenlerde SKÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
Kız	178	79,0281	18,74130	-.734	398	.463
Erkek	222	80,3153	16,31116			

Tablo 12’ye göre ergenlerde cinsiyete sosyal karşılaştırma ölçeği puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:-,734, p>0.05].

4.2.2. Ergenlerde Kendilik Algısının Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Ergenlerde SKÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Yaş	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
13-15	100	78,3600	16,32407	-.916	398	.360
16-18	300	80,2033	17,77739			

Tablo 13’e göre ergenlerde yaş değişkenine göre SKÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:-,916, p>0.05].

4.2.3. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının anne eğitim seviyesine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14*Ergenlerde SKÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	17	83,1765	15,60142	G. Arası	1230,525	6	205,088		
Okur-yazar	29	81,5517	15,09396	G. İçi	119899,952	393	305,089		
İlkokul	155	78,8710	17,71701	Toplam	121130,478	399			
Ortaokul	107	80,9439	18,71929					.672	.672
Lise	55	76,8545	16,83407						
Yüksekokul	16	83,3125	19,26558						
Üniversite ve sonrası	21	79,6190	12,79248						
Toplam	400	79,7425	17,42370						

Tablo 14'e göre ergenlerin anne eğitim seviyesine göre SKÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(6-393):.672, p>0.05].

4.2.4. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının baba eğitim seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo15'de verilmiştir.

Tablo 15*Ergenlerde SKÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	3	74,0000	8,18535	G. Arası	1003,560	6	167,260		
Okur-yazar	22	79,0000	13,89073	G. İçi	120126,918	393	305,666		
İlkokul	92	82,0978	15,10844	Toplam	121130,478	399			
Ortaokul	118	79,6864	19,86136					.547	.772
Lise	115	78,8696	17,26294						
Yüksekokul	19	80,6316	19,47423						
Üniversite ve sonrası	31	76,7419	16,54885						
Toplam	400	79,7425	17,42370						

Tablo 15'e göre ergenlerde baba eğitim seviyesine göre SKÖ-E puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(6-393):.547, p>0.05].

4.2.5. Ergenlerde Kendilik Algısının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının aile maddi durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16
Ergenlerde SKÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Maddi durum	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Düşük	20	80,7000	20,60429	G. Arası	1499,482	2	749,741		
Orta	350	79,1143	17,33270	G. İçi	119630,995	397	301,338	2,488	,084
Yüksek	30	86,4333	15,21951	Toplam	121130,478	399			
Toplam	400	79,7425	17,42370						

Tablo 16’ya göre ergenlerin aile maddi durumu değişkenine göre SKÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(2-397):2,488, p>0.05].

4.2.6. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının baba sağ olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17
Ergenlerde SKÖ-E puanlarının baba sağ olup olmamasına göre t-testi sonuçları

Baba Sağ	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
Evet	391	79,9284	17,46293	1,408	.398	.160
Hayır	9	71,6667	14,13329			

Tablo 17’de ergenlerde babanın sağ olup olmadığı değişkenine göre SKÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:1,408, p>0.05].

4.2.7. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının anne-baba medeni durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Ergenlerde SKÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Ailenin Medeni Durumu	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Birlikte	377	79,7188	17,58794	G. Arası	42,637	2	21,318		
Boşanmış	18	79,4444	14,74578	G. İçi	121087,841	397	305,007	.070	.933
Evli ama ayrı yaşıyorlar	5	82,6000	16,44080	Toplam	121130,477	399			
Toplam	400	79,7425	17,42370						

Tablo 18’de verilen sonuçlar incelendiğinde SKÖ-E puanları ergenlerin anne-baba medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(2-397):.070, p>0.05].

4.2.8. Ergenlerde Kendilik Algısının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının sosyal aktivite değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Ergenlerde SKÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Sosyal Aktivite	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
Basketbol	48	82,5417	17,64901	G. Arası	5443,746	5	1088,749			5-6,6-4,
Futbol	115	81,1304	17,72179	G. İçi	115686,732	394	293,621			4-2,2-1,
Voleybol	65	84,4000	17,77533	Toplam	121130,478	399				1-3
Müzik	23	78,7391	18,68450					3,708	.003	
Yabancı dil	18	68,2222	16,62583							
Hiçbiri	131	76,9466	15,84604							
Toplam	400	79,7425	17,42370							

Tablo 19'deki sonuçlara göre ergenlerin sosyal aktivite değişkenine göre SKÖ-E puanları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir [F(5-394):3,708, p<0.05]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğu belirlemek amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve sonuç olarak anlamlı farklılığın "5-6", "6-4", "4-2", "2-1", "1-3" seçenekleri arasında olduğu tespit edilmiştir. Tablo 19'a göre seçenekler arasında sosyal karşılaştırma ölçeği puan ortalaması en düşük "Yabancı dil" (X:68,2222) seçeneğinde olup en yüksek puan ortalaması (X:84,4000) ise "Voleybol" seçeneğinde çıkmıştır.

Yukarıda belirtilen bulgulara göre yapılan sosyal aktivitelere göre SKÖ-E puan ortalamalarının farklılaştığı görülmektedir. Bu puanlara göre olumlu kendilik algısı en yüksek olan ergenler "Voleybol" ile ilgilenmekte, olumsuz benlik algısı en fazla olan ergenler de "Yabancı dil" ile ilgilenmekte olduklarını söyleyebiliriz. Tüm bu sonuçlar ışığında ergenlerde yapılan sosyal aktivitenin kendilik algısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu gözlenmiştir.

4.2.9. Ergenlerde Kendilik Algısının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde kendilik algısının internet kullanım süresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20

Ergenlerde SKÖ-E puanlarının internet kullanım sürelerine göre ANOVA sonuçları

İnternet Kullanım	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Hiç kullanmam	15	73,4667	21,39381	G. Arası	1488,995	3	496,332		
1-3 saat	170	80,6647	17,00224	G. İçi	119641,483	396	302,125	1,643	,179
4-6 saat	126	77,8968	16,90530	Toplam	121130,478	399			
7 saatten fazla	89	81,6517	18,04546						
Toplam	400	79,7425	17,42370						

Tablo 20'deki sonuçlara göre ergenlerin internet kullanım süreleri değişkenine göre SKÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(3-396):1,643, p>0.05].

4.3. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

4.3.1. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleme amacıyla bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Ergenlerde OBÖ-E puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
Kız	178	39,2191	12,01516	-1,202	398	.230
Erkek	222	40,6847	12,20784			

Tablo 21 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:-1,202, p>0.05].

4.3.2. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

Ergenlerde OBÖ-E puanlarının yaş değişkenine göre t-testi sonuçları

Yaş	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
13-15	100	39,8900	11,10182	-1,135	398	.892
16-18	300	40,0800	12,47018			

Tablo 22 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:-,135, p>0.05].

4.3.3. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın anne eğitim seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23*Ergenlerde OBÖ-E puanlarının anne eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	17	42,1176	14,51672	G. Arası	1461,596	6	243,599		
Okur-yazar	29	38,3103	13,93891	G. İçi	57238,982	393	145,646		
İlkokul	155	38,3806	11,41500	Toplam	58700,578	399			
Ortaokul	107	41,9065	11,85807					1,673	.126
Lise	55	40,3636	11,98357						
Yüksekokul	16	45,3125	14,40703						
Üniversite ve sonrası	21	38,4762	11,37374						
Toplam	400	40,0325	12,12927						

Tablo 23 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları anne eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(6-393):1,673, p>0.05].

4.3.4. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın baba eğitim seviyesi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24*Ergenlerde OBÖ-E puanlarının baba eğitim seviyesine göre ANOVA sonuçları*

Eğitim Seviyesi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Okur-yazar değil	3	33,3333	19,29594	G. Arası	1421,452	6	236,909		
Okur-yazar	22	40,6364	13,19287	G. İçi	57279,126	393	145,748		
İlkokul	92	37,8261	11,31721	Toplam	58700,578	399			
Ortaokul	118	40,9746	13,34708					1,625	.139
Lise	115	39,3043	10,59475						
Yüksekokul	19	43,6842	12,53906						
Üniversite ve sonrası	31	43,6774	12,58938						
Toplam	400	40,0325	12,12927						

Tablo 24 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları baba eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(6-393):1,625, p>0.05].

4.3.5. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın aile maddi durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25
Ergenlerde OBÖ-E puanlarının aile maddi durumuna göre ANOVA sonuçları

Maddi durum	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Düşük	20	37,1000	10,56758	G. Arası	503,514	2	251,757		
Orta	350	39,9171	12,28279	G. İçi	58197,064	397	146,592	1,717	,181
Yüksek	30	43,3333	10,86384	Toplam	58700,577	399			
Toplam	400	40,0325	12,12927						

Tablo 25 incelendiğine ergenlerde OBÖ-E puanları aile maddi durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir[F(2-397):1,717, p>0.05].

4.3.6. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın baba sağ olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26
Ergenlerde OBÖ-E puanlarının baba sağ olup olmamasına göre t-testi sonuçları

Baba Sağ	N	X	Ss	t testi		
				T	Sd	P
Evet	391	40,1407	12,16524	1,176	398	.240
Hayır	9	35,3333	9,87421			

Tablo 26’da ergenlerde babanın sağ olup olmadığı değişkenine göre OBÖ-E puanları anlamlı bir farklılık göstermemektedir [t398:0,939, p>0.05].

4.3.7. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın anne-baba medeni durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Ergenlerde OBÖ-E puanlarının ailenin medeni durumuna göre ANOVA sonuçları

Ailenin Medeni Durumu	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Birlikte	377	40,2599	12,16624	G. Arası	436,575	2	218,287		
Boşanmış	18	37,3889	11,47447	G. İçi	58264,003	397	146,761		
Evli ama ayrı yaşıyorlar	5	32,4000	9,63328	Toplam	58700,578	399		1,487	.227
Toplam	400	40,0325	12,12927						

Tablo 27 incelendiğinde OBÖ-E puanları anne-baba medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(2-397):1,487, p>0.05].

4.3.8. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın sosyal aktivite değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28

Ergenlerde OBÖ-E puanlarının sosyal aktivite değişkenine göre ANOVA sonuçları

Sosyal aktivite	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Basketbol	48	41,5417	12,56127	G. Arası	208,230	5	41,646		
Futbol	115	39,8870	11,28091	G. İçi	58492,348	394	148,458		
Voleybol	65	39,8615	11,71521	Toplam	58700,578	399			
Müzik	23	38,5217	14,39971					.281	.924
Yabancı dil	18	41,3889	12,91665						
Hiçbiri	131	39,7710	12,52294						
Toplam	400	40,0325	12,12927						

Tablo 28 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları sosyal aktivite değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [F(5-394):0,281, p>0.05].

4.3.9. Ergenlerde Okula Bağlanmanın İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Bulgular

Ergenlerde okula bağlanmanın internet kullanım süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29

Ergenlerde OBÖ-E puanlarının internet kullanım süresine göre ANOVA sonuçları

İnternet Kullanım	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Anlamlılık
Hiç kullanmam	15	36,0667	13,88456	G. Arası	3702,835	3	1234,278			1-2,2-3, 3-4
1-3 saat	170	37,0941	11,36185	G. İçi	54997,742	396	138,883			
4-6 saat	126	41,2937	11,59315	Toplam	58700,577	399		8,887	,000	
7 saatten fazla	89	44,5281	12,46913							
Toplam	400	40,0325	12,12927							

Tablo 29 incelendiğinde ergenlerde OBÖ-E puanları internet kullanım süreleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [F(3-396):8,887, p<0.05]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğu belirlemek amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve sonuç olarak anlamlı farkın “1-2”, “2-3”, “3-4” kullanım süreleri arasında olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıdaki verilere göre seçenekler okula bağlanma ölçeği puan ortalaması en düşük “Hiç kullanmam” (X:36,0667) seçeneği olup en yüksek puan ortalaması ise “7 saatten fazla” (X:44,5281) seçeneğinde çıkmıştır.

Yukarıdaki bulgulara göre akıllı telefon kullanım süresi arttıkça OBÖ-E puan ortalamaları da arttığı görülmektedir. Bu puanlara göre akıllı telefon kullanım süreleri fazla olan ergenlerin okula bağlanma puanlarının da fazla olduğunu göstermektedir. Tüm bu sonuçlara göre ergenlerde akıllı telefon kullanım sürelerinin okula bağlanma üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu gözlenmektedir.

4.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki İle İlgili Bulgular

Ergenlerde ATBÖ-E puanları ile SKÖ-E ve OBÖ-E puanları arasındaki ilişkiye ilişkin korelasyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30

Ergenlerde SKÖ-E ve OKB-E puanlarının ATBÖ-E puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları

		Akıllı Telefon Bağımlılığı	Okula Bağlanma	Sosyal Karşılaştırma
Akıllı Telefon Bağımlılığı	r	1	,251**	-,015
	p		,000	,767
	N	400	400	400
Okula Bağlanma	r	,251**	1	-,125*
	p	,000		,013
	N	400	400	400
Sosyal Karşılaştırma	r	-,015	-,125*	1
	p	,767	,013	
	N	400	400	400

Tablo 30’da verilen korelasyon analizi sonuçlarına göre ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı, okula bağlanma ($r=.251$; $p<0.01$) ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve sosyal karşılaştırma ($r=-.015$; $p>0.05$) ile arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; okula bağlanma ile sosyal karşılaştırma ($r=-.125$; $p<0.05$) arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Ergenlerde ATBÖ-E puanları ile SKÖ-E ve OBÖ-E puanları arasındaki ilişkiye ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31

Ergenlerde SKÖ-E ve OKB-E puanlarının ATBÖ-E puanlarına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	T	p	R	R ²	F
Okula Bağlanma	Akıllı Telefon Bağımlılığı	,586	,113	,251	5,184	,000	,251	,063	26.874
Sosyal Karşılaştırma	Akıllı Telefon Bağımlılığı	-,024	,081	-,015	-,296	,767	,015	,000	,088

Tablo 31 incelendiğinde okula bağlanmanın akıllı telefon bağımlılığı düzeylerini, ($r^2=.063$; $p<.001$) anlamlı bir şekilde yordadığını görülmektedir. Başka bir ifadeyle ergenlerin akıllı

telefon bağımlılık düzeylerindeki toplam varyansın %6.3'ünü okula bağlanma yordamaktadır ($\beta=.251$; $r=.251$; $r^2=.063$; $F=26.874$; $p<.001$).

Tablo 31'e bakıldığında, sosyal karşılaştırma ölçeğinin yani kendilik algısının akıllı telefon bağımlılık düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmektedir ($r^2=.000$; $p>.001$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili yapılmış olan bu araştırmanın bulguları incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kızlar ile erkeklerin akıllı telefon bağımlılığı ölçeği puanlarında kızların ortalamalarının daha yüksek olması, erkeklerin bağımlılık tehlikesinin kadınlara nispeten daha az olduğu konusunda bize bilgi vermektedir. Buna göre akıllı telefon bağımlılığı cinsiyet değişkeninden bağımsız değerlendirmem gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Araştırma bulgularının yanında bazı araştırmacıların cinsiyete göre akıllı telefon bağımlılığını ele aldığı ve anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelediği görülmektedir. Genel olarak cinsiyete dayalı farklı bulgulara rastlanmıştır. Bunun da bağımlılık açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği çalışmalar da bulunmaktadır. Doğan ve Tosun'un (2016) yaptığı çalışmada, problemlili telefon kullanımının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğine rastlanmıştır. Yapılan bu çalışmada kadınlar daha riskli olarak bulunmuştur. Özellikle bayanların sosyal medya kullanmaları, akıllı telefonlar ile daha fazla vakit geçirmelerine sebep olmaktadır.

Yukarıdaki çalışmaların tam tersi olan benzer araştırmalar da bulunmaktadır. Yani erkeklerin akıllı telefon bağımlılığı konusunda risk grubunda olduğunu belirten araştırmalar mevcuttur. İnternet bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı benzer özellikler gösterebilmektedir. Bu yüzden akıllı telefon bağımlılığı ile ilgili araştırmaların az olmasından dolayı internet bağımlılığı ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Balcı ve Gülnar'ın (2009) yaptığı çalışmada internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılık göstermediği belirtilmiştir. Ancak erkek katılımcıların %24,5'i kadın katılımcıların ise %21,9'u internet bağımlısı olma ihtimali göstermiştir. Bu duruma göre erkeklerin risk durumuna daha yakın olduğu söylenebilir.

Bu araştırma kapsamında akıllı telefon bağımlılığı cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu konuda yapılmış araştırmalar incelendiğinde daha çok cinsiyete göre fark gözlenmiş olsa da, bazı araştırmalarda bunun tam tersi sonuçlar da elde edilmiştir. Ünal'ın (2015) yaptığı araştırmada akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin düzeyleri incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ancak kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilere göre yüksek çıkmıştır. Bunun yanında Tekin ve diğerlerinin (2012) yaptığı “Problemlı Cep Telefonu Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliliği” adlı çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Akıllı telefon bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre incelenmesinde farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Ancak genel olarak literatür incelendiğinde kadınların erkeklere göre daha fazla akıllı telefonu kullanması, akıllı telefon bağımlısı olma riskini daha da arttırdığı söylenebilir.

5.1.2. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Akıllı telefon bağımlılığını ergenlerde yaş değişkenine göre ele alındığında, araştırmanın bulgularına göre akıllı telefon puanları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Akıllı telefon bağımlılığı ölçeği puanları “13-15” yaş aralığında, “16-18” yaş aralığına göre daha az olarak bulunmuş olup yaş büyüdükçe akıllı telefon bağımlılığı tehlikesi daha da arttığı görülmüştür. Bu iki yaş grubu arasındaki farklılığın olması kültürel olarak yaşın verdiği telefon sahibi olma sorumluluğunun da etkisi olduğu düşünülebilir. Çünkü ülkemizde birey yaşı büyüdükçe telefon edinme olasılığı daha artmakta ve bu kullanım da ona göre artmaktadır. Literatür incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığının yaş değişkenine göre ele alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

5.1.3. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı anne eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre akıllı telefonun çağın yeni bir problemi olması, bu konudaki bilgi azlığı, annenin de bu problemle baş başa kalabilme olasılığının olması, ergen bireyin bağımlılık düzeyine bir etki edememe durumu oluşturabilir.

Literatür incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığı ve anne eğitim seviyesi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Annenin hangi eğitim seviyesine sahip olduğu, ergen bireydeki akıllı telefon bağımlılığını önemli bir şekilde etkilemediği söylenebilir.

5.1.4. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı baba eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre akıllı telefonun çağın yeni bir problemi olması, bu konudaki bilgi azlığı, babanın da bu problemle baş başa kalabilme olasılığının olması, ergen bireyin bağımlılık düzeyine bir etki edememe durumu oluşturabilir.

Literatür incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığı ve baba eğitim seviyesi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Babanın hangi eğitim seviyesine sahip olduğunun, ergen bireydeki akıllı telefon bağımlılığını önemli bir şekilde etkilemediği söylenebilir.

5.1.5. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı aile maddi durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatüre bakıldığında bu sonucu destekleyecek nitelikte bazı araştırmalara rastlanmıştır. Süler (2016) tarafından yapılmış olan araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir. Yine literatür incelendiğinde akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin sosyo-ekonomik gelir düzeyi açısından farklılık gösterdiği sonucunu ortaya koyan çalışmaların olduğu da gözlenmektedir. Dursun (2017)'a göre sosyoekonomik düzey yükseldikçe bağımlılık düzeyi de istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yükselmektedir. Benzer şekilde Özer (2013)'in lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada problemlerli internet kullanımının ailenin gelir durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak yapılan birçok araştırmanın farklı sonuçlar ortaya koyduğu gözlenmiştir. Bu araştırmaya göre ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı aile maddi durumuna göre farklılaşmadığı ve her ekonomik kesimin akıllı telefona ulaşmakta zorluk çekmemesi bu durumu oluşturduğu söylenebilir.

5.1.6. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı babanın sağ olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ergenlerin akıllı telefon bağımlılık düzeylerine, babanın sağ olup olmaması herhangi bir etkide bulunmamaktadır. Ayrıca literatüre bakıldığında akıllı telefon bağımlılığı ve babanın sağ olup olmaması ile ilgili yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

5.1.7. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı anne-baba medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Literatüre bakıldığında elde edilen sonucu destekler nitelikte bazı araştırmalara rastlanmıştır. Yıldırım (2018)'e göre ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin aile medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir. Ayrıca elde edilen bu sonucun, aksini ortaya koyan bir araştırma bulunmamıştır.

Ebeveynler boşanmış olsalar dahi çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getirebilir; anne ve babası tarafından karşılanması gereken ihtiyaçları karşılayabilir ve bu durum çocukların akıllı telefon bağımlısı olma riskine etki etmeyebilir. Ya da tam tersi durumda da bireyin bilinçli olması akıllı telefon bağımlılığı olmasını engelleyebilir. Bu nedenle de yapılan çalışmadan ergenlerin akıllı telefon bağımlılığı puanlarının anne-babanın medeni durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılmış olan analiz sonucunda olduğu gibi, anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

5.1.8. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı sosyal aktivite değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Literatüre bakıldığında ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının sosyal aktivite durumlarına göre nasıl olduğunu araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Ergen bireylerin yapmış oldukları sosyal aktivitelerin akıllı telefon kullanım düzeyleri konusunda pek etkili olmadığı görülmüştür. Buna göre bireylerin spor, sanat ve buna benzer sosyal faaliyetlerin içinde olmasının akıllı telefon kullanımını değiştirmedini söylenebilir. Akıllı telefonun hayatın her yanına girmesi, hayatımızda bir gereksinimden veya bir lüksten

ziyade kendine göre bir yere sahip olması, içinde bulunulan aktivitelerin akıllı telefonların kullanımını değiştirmediği söyleyebilir.

5.1.9. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir. Akıllı telefon bağımlılığı puanları incelendiğinde, hiç kullanmayanlar temel alınmadığında kullanım süresi arttıca bağımlılığın da arttığı sylenabilir. İnternet kullanmayanların akıllı telefon bağımlısı olabileceği de bu sonuçtan çıkarılabilir.

Tekin'in (2012) yaptığı çalışmada akıllı telefon bağımlılığının kullanım süresi bağımlılıkta önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Doğan ve Tosun'un (2016) yaptığı araştırmada lise ğrencilerinin internet üzerinde sosyal aę sitelerinde geçirdikleri vakit arttıca akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Literatür incelendiğinde genel olarak akıllı telefon bağımlılığı ve internet kullanım süreleri arasında pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Yapılan bu araştırmada da bu Şekilde sonuçlar elde edilmiştir. İnternet kullanımını akıllı telefondan olduğunda, bağımlılık düzeyinin daha da artabileceği görülmektedir.

5.1.10. Ergenlerde Kendilik Algısının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde kendilik algısı cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerin cinsiyetinin kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında, Barlas ve diğerleri (2010)'a göre kendilik algısı açısından kızların erkeklere göre kendilerini daha olumsuz algıladıklarını ortaya koymuştur. Ancak araştırma yılı itibarıyla günümüzde birçok değişim olmuştur.

Sonuç olarak kendilik algısı ergenlerin klasik cinsiyet rollerini benimsemesi günümüzde farklı boyutlarda değer oluşturduğu söyleyebilir. Yani erkeklerin, kızların rollerine aşına olması veya tam tersi kızların erkelerin rollerine aşına olması günümüzde mevcuttur. Bu sebeple kendilik algısı kız ve erkeklerde farklılık göstermemesi olağan değerlendirilebilir

5.1.11. Ergenlerde Kendilik Algısının Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde kendilik algısı yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerin buldukları yaşın, kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Kendilik algısını yaş değişkenine göre değerlendiren bir araştırmaya literatürde rastlanmamıştır. Bu araştırmaya göre bireyin kendisine dair bilgisinin, algısının veya yargısının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği söylenebilir.

5.1.12. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde kendilik algısı anne eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerin anne eğitim seviyesinin kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Literatür incelendiğinde, Barlas ve diğerlerine (2010) göre annenin eğitim seviyesi değişkeni ve kendilik algısının karşılaştırıldığında, anne eğitim seviyesi yükseldikçe bireyin kendilik algısı düştüğü görülmüştür.

Sonuç olarak kendilik algısı bazı çalışmalarda annenin eğitim durumuna göre farklılık gösterse de günümüzde birey kendini bireysel olarak tamamlamayı hızlı öğrenebildiği için bu farkın ortadan kalkmakta olduğu söylenebilir.

5.1.13. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde kendilik algısı baba eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerin baba eğitim seviyesinin kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Kendilik algısını baba eğitim seviyesine göre değerlendiren bir araştırmaya literatürde rastlanmamıştır. Bu araştırmaya göre bireyin kendisine dair bilgisinin, algısının veya yargısının baba eğitim seviyesine göre bir değişiklik göstermediği söylenebilir.

5.1.14. Ergenlerde Kendilik Algısının Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Ergenlerde kendilik algısı aile maddi durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre aile maddi durumunun kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Literatür incelendiğinde elde edilen bu bulgunun tersini gösteren araştırmalara da rastlanmıştır. Barlas ve diğerlerine (2010) göre ailenin gelir düzeyinin yeterli olduğunu niteleyen öğrencilerin, yetersiz olanlara göre kendilerini daha olumlu algıladıkları ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak, günümüzde yeni mesleklerin ve çalışma yaşlarının teknolojik olarak değişmesi bireylerin maddi algılarının değişmesine sebep olabilir. Bu yüzden bireylerin aile maddi durumunun kendilik algısına etki etmediği söylenebilir.

5.1.15. Ergenlerde Kendilik Algısının Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde kendilik algısı baba sağ olup olmadığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre babanın sağ olup olmamasının kendilik algısı üzerinde bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Kendilik algısını babanın sağ olup olmamasına göre değerlendiren bir araştırmaya literatürde rastlanmamıştır. Bu araştırmaya göre bireyin kendisine dair bilgisinin, algısının veya yargısının babanın sağ olup olmamasına göre bir değişiklik göstermediği söylenebilir.

5.1.16. Ergenlerde Kendilik Algısının Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde kendilik algısı anne-baba medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerde anne-baba medeni durumu değişkeni kendilik algısı üzerinde herhangi bir etkide bulunmadığı söylenebilir.

Kendilik algısını anne-baba medeni durumu değişkenine göre değerlendiren bir araştırmaya literatürde rastlanmamıştır. Bu araştırmaya göre bireyin kendisine dair bilgisinin, algısının veya yargısının anne-babanın medeni durumuna göre bir değişiklik göstermediği söylenebilir.

5.1.17. Ergenlerde Kendilik Algısının Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre kendilik algısının, sosyal aktivite değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Araştırmada olumlu kendilik algısının voleybol oynayan ergenlerde yüksek olmasına karşın, yabancı dil eğitimi alan ergenlerde daha düşük bir kendilik algısı olduğu görülmektedir. Buna göre kendilik algısının olumlu ve olumsuz olmasının seçilen sosyal aktiviteye göre değişiklik gösterdiği görülmektedir.

Literatüre bakıldığında kendilik algısını sosyal aktiviteye göre değerlendiren bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu araştırmaya göre seçilen sosyal aktivite sportif ve daha özgüvene dayalı olmasının kendilik algısını olumlu etkilediği çıkarımı yapılabilir. Ya da akademik olarak seçilen sosyal aktivitelerin kendilik algısını olumsuz etkilediği söylenebilir.

5.1.18. Ergenlerde Kendilik Algısının İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde kendilik algısı internet kullanım süreleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna göre ergenlerin internet kullanım sürelerinin kendilik algısı üzerinde bir etkiye bulunmadığı söylenebilir.

Kendilik algısını internet kullanım süreleri değişkenine göre inceleyen bir araştırmaya literatürde rastlanmamıştır. Bunun için yapılan bu araştırmaya göre bireyin kendisine dair bilgisinin, algısının veya yargısının internette ne kadar vakit geçireceğini etkilemediği söylenebilir.

5.1.19. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanma durumlarının ergenlerin cinsiyetine göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenebilir.

Literatüre bakıldığında Savi (2011)'nin yapmış olduğu araştırmada, kız öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak farklı çalışmalar mevcut olsa da bireylerin toplumsal cinsiyet rollerindeki değişim okula bağlanma konusunda da bireye etki edebilir. Buna göre bireyin cinsiyeti okula bağlanma durumuna etki etmeyebilir.

5.1.20. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanma durumlarının ergenlerin bulunduğu yaş ile bir değişiklik oluşturmadığı söylenebilir.

Literatüre bakıldığında, Savi'nin (2011) yapmış olduğu araştırmada, küçük yaştaki çocukların büyük yaştaki çocuklara göre okula bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak farklı yaşlarda farklı okula bağlanma düzeyini savunan çalışmalar mevcut olsa da, bireyin imkan olarak ulaşmaları her yaşta optimum seviyede karşılanması baz alındığında; özellikle de günümüzdeki teknolojik gelişmeler her yaşı etkilediğinden , okula bağlanma yaşa bağlı olarak değişmemektedir denilebilir.

5.1.21. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın anne eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanma durumlarının ergenlerin bulunduğu anne eğitim seviyesi göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında ergenlerin okula bağlanma durumlarının anne eğitim seviyesi değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.22. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Eğitim Seviyesi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın baba eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanma durumlarının ergenlerin bulunduğu baba eğitim seviyesi göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında ergenlerin okula bağlanma durumlarının baba eğitim seviyesi değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.23. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Aile Maddi Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışması

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın aile maddi durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre okula bağlanma durumlarının

ergenlerin sahip olduğu aile maddi duruma göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenbilir. Literatüre bakıldığında ergenlerin okula bağlanma durumlarının aile maddi durumu değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.24. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Baba Sağ Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın baba sağ olup olmama değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre ergenlerin okula bağlanma durumlarının babanın sağ olup olmamasına göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenbilir. Literatüre bakıldığında ergenlerin okula bağlanma durumlarını baba sağ olup olmama değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.25. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Anne-Baba Medeni Durumu Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın anne-baba medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Buna göre ergenlerin okula bağlanma durumlarının anne-baba medeni durumuna göre bir değişiklik oluşturmadığı söylenbilir. Literatüre bakıldığında ergenlerde okula bağlanma durumunu anne-baba medeni durumu değişkenine göre inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

5.1.26. Ergenlerde Okula Bağlanmanın Sosyal Aktivite Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ergenlerde okula bağlanmanın sosyal aktivite değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Literatüre bakıldığında ergenlerin okula bağlanma durumlarını sosyal aktiviteye göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna göre okula bağlanma durumlarına ergenlerin yapmış olduğu sosyal aktivitelerin bir etkisinin olmadığı söylenbilir. Bunun yanında ergenlerin yapmış olduğu sosyal aktivite okuldan bağımsız olabildiği için, okula bağlanmayı etkileme durumunun olmaması söz konusu olabilir.

5.1.27. Ergenlerde Okula Bağlanmanın İnternet Kullanım Süresi Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ergenlerde okula bağlanmanın internet kullanım süreleri değişkenine göre anlamlı bir Şekilde farklılaştığı gözlenmektedir. Literatüre bakıldığında okula bağlanmanın internet

kullanım sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ayrıca bu araştırmaya göre internet kullanım süreleri yüksek olan ergenlerin okula bağlanma düzeylerinin de yüksek olduğu gözlenmiştir. Buna göre ergenlerin okul ve okul kültürü hakkında aktüel olarak bilgi sahibi olması okula bağlanma durumlarını olumlu yönden etkileyebilir.

5.1.28. Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki İle İlgili Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı, okula bağlanma ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve sosyal karşılaştırma ile arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; okula bağlanma ile sosyal karşılaştırma arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmada, ergenlerde okula bağlanma akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin anlamlı yordayıcısı olduğu görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığının okula bağlanma ile arasındaki ilişki pozitif olarak tespit edilmiştir.

Bununla birlikte araştırmada, kendilik algısının akıllı telefon bağımlılığını anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığının kendilik algısıyla bir ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler

- 1) Akıllı telefon bağımlılığı ve okula bağlanma arasındaki ilişki ele alındığında, okula bağlanmanın teknolojik olarak sosyal ve ilişkisel yöne etki etmekte olduğunu söylenebilir. Bu açıdan akıllı telefonun bireyler açısından ve okul açısından olumlu hale getirilerek iletişimi hızlandırmak için kullanılması faydalı olabilir.
- 2) Bu araştırmada akıllı telefon bağımlılığı puanları yüksek olan bireylerin kullanım sürelerinin fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu yönden bireylerin akıllı telefon kullanımı konusunda bilinçlendirme ve kontrol mekanizması oluşturmak adına birçok eğitim (Kurs, Seminer, Panel vb.) faaliyetleri yapılabilir.
- 3) Ergen bireylerde kendilik algısı sportif faaliyet ile olumlu gelişmektedir. Bunun için okullarda sportif faaliyetlerin arttırılması bireyin gelişimi için olumlu olabilir.
- 4) Akıllı telefon bağımlısı olan bireylerle, bireysel ve grupla psikolojik danışmanlık ve rehberlik yapılabilir. Akıllı telefon bağımlısı olmayan bireylere yönelik ise önleyici rehberlik yapılabilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- 1) Bu çalışma İstanbul ilinin Bahçelievler ilçesine bağlı liseler arasından seçilen bazı liselerde yapılmıştır. Bundan sonraki çalışmalar genişletilerek başka ilçe veya illeri dâhil ederek yapılabilir.
- 2) Bu araştırma akıllı telefon bağımlılığının ergenler üzerinde yapılmış olan bir araştırmadır. Akıllı telefon bağımlılığını birçok yaş gruplarında araştırmak daha uygun sonuçlar verebilir.
- 3) Akıllı telefon bağımlılığı kendilik algısı ve okula bağlanma kavramlarından farklı kavramlar ile ele alınarak, yapılan araştırma bağımlılığın kaynaklarına ulaşma kolaylığı sunabilir.

KAYNAKÇA

Ablard, E. K. and Lipschultz, E. R. (1998). Self-Regulated Learning in High-Achieving Students: Relations to Advanced Reasoning, Achievement Goals, And Gender. *Journal of Educational Psychology*, 90(1): 94-101.

Abu-Shanab, E. and E. Haddad. (2015) The Influence of Smart Phones on Human Health And Behavior: Jordanians' Perceptions . *International*, 2(2): 52-56.

Ada, S., ve Tatlı, H. S. (2013). Akıllı Telefon Kullanımını Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Bilişim*.

Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachment Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44: 709–716.

Akduman, G., G. Çolak, M. ve Cantürk, G. (2007). Çocuklarda Kendilik Algısı ve Saldırganlık Eğilimi İlişkisi: Erzurum Örneği. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 4(3): 3-12.

Alfawareh, H. M. and Jusoh, S. (2014). Smartphones Usage Among University Students: Najran University Case. *International Journal of Academic Research*, 6(2), 321-326.

Alikasifoglu, M. (2012). İnternet Kullanımı ve Çocuk ve Ergen Sağlığı Türk Pediatri Kurumu TBMM Sunusu. Haziran 15, 2017 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr> adresinden alındı

Appleton, J. J., Sandra L. C., Dongjin K. and Amy L. R. (2006). Measuring Cognitive And Psychological Engagement: Validation of The Student Engagement Instrument. *Journal of School Psychology*, 44(5): 427-445.

Argun, Y. (2005). *Anne baba ve öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülüğü ile okul öncesi çocukların davranışsal - duygusal güçlülüğü ve kendilik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Aslan, S., ve Aylaz, R. (2014). Akademisyenlerin İnternet Bağımlılık Düzeyleri ve Buna Bağlı Olunabilecek Sağlık Sorunların Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3 (2): 14-19.

Augner, C. and Hacker, G. W. (2012). Associations Between Problematic Mobile Phone Use and Psychological Parameters in Young Adults. *International Journal of Public Health*, 57(2): 437-441.

Ayas, T. ve Horzum, M. B. (2013). Relation Between Depression, Loneliness, Selfesteem and İnternet Addiction. *Education*, 133(3): 283-290.

Balcı, Ş. ve Gülnar, B. (2009). Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6 (1): 5-22.

Barlas, G. Ü., Karaca, S., Onan, N. ve Işıl, Ö. (2010). Üniversite Sınavına Hazırlanan Bir Grup Öğrencinin Kendilik Algıları ve Ruhsal Belirtileri Arasındaki İlişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 1(1): 18-24.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, (2012) Bilgi Teknolojileri ve iletişim kurumu Raporu, Ankara.

Bogenc, A. (1998). *Grupla psikolojik danışmanın suçlu gençlerin kendine saygı düzeylerine etkisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bouffard, T. and Couture, N. (2003). Motivational Profile and Academic Achievement Among Students Enrolled in Different Schooling Tracks. *Educational Studies*, 29(1): 19-38.

Bowlby, J. (1969). *Attachment And Loss: Attachment.* New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1973). *Attachment And Loss: Separation, Anxiety, And Anger.* New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory.* London: Routledge.

Bowlby, J. (1998) "Attachment and loss (No. 3)", Random House, <https://www.learningtheories.com/attachment-theory-bowlby.html>. 20.11.2018.

Bowlby, R. (2009), "Attachment, what it is, why it is important and what we can do about it to help young children acquire a secure attachment",

<http://www.ecswe.net/wpcontent/uploads/2009/01/QOC1-Chapters-10-12.pdf>.

20.11.2018.

Bozdemir F. ve Gündüz, B. (2016). Bağlanma Stilleri, Anne Baba Tutumları Ve Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantılarının Duygusal Zekâ İle İlişkileri. *International Journal of Human Sciences*, Cilt 13, Sayı 1: 1797-1814.

Bretherton, I. (1992). The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, Cilt 28: 759-775.

Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem A Yayıncılık.

Ceylan, M. S. (2015). *Kişilerin Sosyal Açından Kendilik Algısı ve Problem Çözme Becerileri ile İnternet Bağımlılığı İlişki*, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Choi, H. S., Lee, H. K. and Ha, J. C. (2012). The Influence of Smartphone Addiction on Mental Health, Campus Life and Personal Relations-focusing on K University Students. *Journal Of The Korean Data And Information Science Society*, 23(5): 1005-1015.

Costenbader, V. and Markson, S. (1998). School Suspension. A Study With Secondary School Students. *Journal of School Psychology*, 36(1): 59-82.

Cüceloğlu, D. (2005). *Yeniden İnsan İnsana*. 34. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çakar, F. S. ve Karataş, Z. (2017). Ergenlerin Okula Bağlanmalarının Yordayıcıları Olarak Benlik Saygısı, Okul Öfkesi ve Yaşam Doyumu. *Eğitim ve Bilim*, 42(189).

Çelen, N. (2007). *Ergenlik ve Genç Yetişkinlik*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Çelik, Ç. B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kendilik algısı ve boyun eğici davranışlar üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Çetin, F.(2008). *Kişilerarası İlişkilerde Kendilik Algısı, Kontrol Odağı ve Kişilik Yapısının Çatışma Çözme Yaklaşımları Üzerine Etkileri: Uygulamalı Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi*, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Damrad, F., Robin, L. and James, D. (1989). The Experience of Boredom: The Role of The Self-Perception Of Attention. *Journal of Personality And Social Psychology*, 57(2), 315-320.

Deloitte (2017) Deloitte Global Mobil Kullanıcı Araştırması 2017 18 Şubat 2018 de <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/technology-media/andtelecommunications/articles/global-mobile-consumer-survey-2017.html> adresinden alındı.

Demirci, K., Orhan, H., Demirdaş, A., Akpınar, A., ve Sert, H. (2014). Validity and Reliability of The Turkish Version of The Smartphone Addiction Scale in A Younger Population. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 24 (3): 226-234.

Dirik, K. (2016). *Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı İle Öz-Güven Arasındaki İlişkilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, U. ve Tosun, N. İ. (2016). Lise Öğrencilerinde Problemlili Akıllı Telefon Kullanımının Sosyal Kaygı ve Sosyal Ağların Kullanımına Aracılık Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1): 99-128.

Dornbusch, S. M., Erickson, K. G., Laird, J. and Wong, C. A. (2001). The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities. *Journal of Adolescent Research*, 16(4), 396-422.

Duy, B. ve Yıldız, M. A. (2014). Farklı Zorbalık Statüsüne Sahip Erinlerde Okula Bağlanma ve Yalnızlık. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).

Ege B. (2013). Cep Telefonu 40 Yaşında!. *Bilim ve Teknik Dergisi* (6), 72-76 <http://www.bilimteknik.tubitak.gov.tr/pdf/haziran-2013> 16 Kasım 2018 tarihin de alınmıştır.

Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U. ve Deniz, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Mobil Telefon Yoksunluğu Korkusunun (Nomofobi) Akademik Başarıya Etkisi.

Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(3): 923-936.

Ertem, F. (2006). *Cep Telefonu Kullanımının İnsan İlişkilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eru, O. (2013). *Süpermarket Sektöründeki Mobil Pazarlama Uygulamalarının Tüketici Davranışlarına Etkisi: Aydın Örneği*. Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Faircloth, B. S. and Hamm, J. V. (2005). Sense of Belonging Among High School Students Representing Our Ethnic Groups. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(4): 293–309.

Festinger, L. (1954). A Theory of Social Comparison Processes. *Human relations*, 7(2): 117-140.

Fredricks, A. J. and Blumenfeld, C. P. (2004). School Engagement: Potential of The Concept, State of The Evidence. *Review of Educational Research*, 74(1): 59-109.

Frey, A., Ruchkin, V., Martin, A., & Schwab-Stone, M. (2009). Adolescents in Transition: School and Family Characteristics in The Development of Violent Behaviors Entering High School. *Child Psychiatry and Human Development*, 40(1): 1-13.

Gençtan, E. (2000). Psikanaliz

Gören, S.G. (2017). *Çocuk ve Ergenlerde Okula Bağlanma ile Akran İnançları ve Duygu Zorbalığı Arasındaki İlişki*, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Göktepe G. (2015). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri, kendilik algısı ve kişilerarası ilişkilerin incelenmesi*, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gümüş, A. (2018). *Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Depresyon Durumlarının Değerlendirilmesi*, Uzmanlık Tezi, Yüzüncü yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi.

Haug S., Castro RP., Kwon M., Filler A., Kowatsch T. and Schaub MP. (2015). Smartphone Use And Smartphone Addiction Among Young People in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4): 299-307.

Haverlag, D. (2013). *Compulsief Gebruik Van Sociale Media Op De Smartphone*. University of Utrecht, Utrecht.

Heyman, B. W.(1990). The Self-Perception of A Learning Disability and Its Relationship to Academic Self-Concept and Self-Esteem. *Journal of Learning Disabilities*, 23(8).

Hazan, C. and Shaver, P. (1994). Deeper in to Attachment Theory. *Psychological Inquiry*, 5(1): 68-79.

Hill, L. G. and Werner, N. E. (2006). Affiliative Motivation, School Attachment, and Aggression in School. *Psychology in The Schools*, 43(2), 231-246.

Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.

Ijzendoorn M. V. (2007). "Attachment at an Early Age (0-5) and its Impact on Children's Development", <http://www.child-encyclopedia.com/attachment/according-experts/attachment-early-age-0-5-and-its-impact-childrens-development>. 20.11.2018.

İdiğ, M. (1990). *Adolescents' evaluation of families psychological well-being and its relationship to parents' marital satisfaction, adolescents' self concept and depression*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

James, W. (1950). *The principles of psychology*. New York: Dover Publications. (Orijinal çalışmanın yayımlanma tarihi 1890).

Kalkan M. ve Canani K. (2013). *İnternet Bağımlılığı*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Kantarcı, D. (2009), *Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine Göre Adatma Eğilimleri Ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaplan Akıllı, G. ve Gezgin, D. M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeyleri ile Farklı Davranış Örüntülerinin Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: Sayı:40: 51-69.

Karaaslan İ.A. ve L. Budak (2012). Üniversite Öğrencilerinin Cep Telefonu Özelliklerini Kullanımlarının ve Gündelik İletişimlerine Etkisinin Araştırılması. *Journal of Yasar University*, 7(26).

Karakullukcu, E. (2016, Ekim 25). Geçtiğimiz Yılın Telefon Satış Rakamları Açıklandı, Lider Yine Değişmedi! Kasım 19, 2018 tarihinde Webtekno:<http://www.webtekno.com/mobil/gectigimiz-yilin-telefon-satis-rakamlari-aciklandilider-yine-degismedi-h14178.html> adresinden alındı

Karaman, M. K. ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri. *Akademik Bilişim*: 11-13.

Karlı E. (2008). *Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve psikosomatik bozukluklar*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Kayabaş, B. K. (2013). Mobil Yaşam. T. Volkan Yüzer ve M. Emin Mutlu (Editörler). *Yeni İletişim Teknolojileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları*: 176-201.

Kesebir, S, Özdoğan Kavzoğlu, S. ve Üstündağ, M. F. (2011), “Attachment and Psychopathology”, *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar - Current Approaches İn Psychiatry*, Cilt 3, Sayı 2: 321-342.

Kırimer, F. Akça, E. ve Sümer, N. (2014), “Orta Çocuklukta Anneye Kaygılı ve Kaçınan Bağlanma: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II Orta Çocukluk Dönemi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması”, *Türk Psikoloji Yazıları*, Cilt 17, Sayı 33, Haziran 2014: 45-57.

Kızıltoprak, A.(2018). *Lise Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile İletişimci Biçimleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Kim, B. N. (2013). Effect of Smartphone Addiction on Youth's Sociality Development. *The Journal of the Korea Contents Association*, 13(4): 208-217.

Klem, M. A. and Connell, J. P. (2004). Relationships Matter Linking Teacher Support To Student Engagement And Achievement. *Journal of School Health*, 74(7): 262-273.

Koç, V. (2008). *Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Köknel Ö.(1998). *Bağımlılık: Alkol ve Madde Bağımlılığı*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Köknel, Ö. (1985). *Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kulaksızoğlu, A. (2015). *Ergenlikte Kişiliğin Gelişmesi*. 17.basım. Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kurtaran, G. T. (2008). *İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Kuss D. R. and Griffiths M. D. (2011). Online Social Networking and Addiction: A Review of The Psychological Literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2011; 8: 3528-3552.

Kuyumcu, B. (2011). Evli Kişilerde Gestalt Temas Biçimleri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 3 Sayı 5, Güz: 57-70.

Kwon, M., Lee, J. Y., Won, W. Y., Park, J., Min, J. A. and Hahn, C. (2013). Development And Validation of A Smartphone Addiction Scale (SAS). *PloS One*, 8 (2).

Lee Y. K., Chang C.T., Lin Y. and Cheng Z. H. (2014). The Dark Side of Smartphone Usage: Psychological Traits, Compulsive Behavior and Technostress. *Comput Human Behav* ; 31:373-383.

Lepper, M. R. (1973). Dissonance, Self-Perception, and Honesty İn Children. *Journal of Personality And Social Psychology*, Stanford University, 25(1), 65-74.

Libbey, H. P. (2004). Measuring Student Relationships To School: Attachment, Bonding, Connectedness and Engagement. *Journal of school health*, 74(7): 274-283.

Ma, C. Q. and Huebner, E. S. (2008). Attachment Relationships and Adolescents' Life Satisfaction: Some Relationships Matter More to Girls Than Boys. *Psychology in the Schools*, 45(2): 177-190.

Maddox, S. J. and Prinz, R. J. (2003). School Bonding in Children And Adolescents: Conceptualization, Assessment and Associated Variables. *Clinical Child And Family Psychology Review*, 6(1): 31-49.

Markus, H. (1977). Self-Schemata and Processing Information About The Self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35(2): 63-78.

Mouton, S. G., Hawkins, J., McPherson, R. H. and Copley, J. (1996). School Attachment: Perspectives of Low-Attached High School Students. *Educational Psychology*, 16(3), 297-304.

Oktay B. (2010). *Bağlanma, kendilik algısı, kişilerarası ilişki tarzları ve öfke değişkenleri açısından bir değerlendirme*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Onuk, T. (2017). *Ergenlerde Kişilik Özelliklerinin Sınav Kaygısı ve Okula Bağlanma Stilleri Üzerinde Etkisi*. Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Osterman, F. K. (2000). Student' Need For Belonging in The School Community. *Review of Educational Research*, 70(3): 323-367.

Özatça, A. (2009). *Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Özer, M. (2011). *Suçluluk-Utanç, Bağlanma, Algılanan Ebeveynlik (Anne) Tarzı Ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü.

Öztürk, O. (1989). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları* (2.Baskı). İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım.

Park N. and Lee H. (2012). Social Implications of Smartphone Use: Korean College Students' Smartphone Use and Psychological Well-Being. *Cyberpsychology, Behavior And Social Networking*; 15: 491-497.

Pearson, J., Muller, C. and Wilkinson, L. (2007). Adolescent Same-Sex Attraction And Academic Outcomes: The Role of School Attachment And Engagement. *Social problems*, 54(4), 523-542.

Posner, K. J. and Vandell, D. L., (1999). After-School Activities and The Development of Low-Income Urban Children: A Longitudinal Study. *Developmental Psychology*, 35(3): 868-879.

Robak, R. W. (2001). Self-Definition in Psychotherapy: Is It Time To Revisit Selfperception Theory. *North American Journal of Psychology*, 3(3): 529-534.

Rochat P. (1998). Self-Perception and Action in Infancy. *Experimental Brain Research*, 123(1-2), 102-109.

Rogers, C. R. (2004). *On Becoming A Person*. London: Constable and Company Ltd.

Rosenberg, M. (1989). Self-Concept Research: A Historical Overview. *Social Forces*, 68(1): 34-44.

Russell, H., Fazio M. P. and Zanna J. C. (1977). Dissonance and Self-Perception: An Integrative View of Each Theory's Proper Domain of Application. *Journal of Experimental Social Psychology*, 13(5), 464-479.

Samdal, O., Wold, B. and Bronis, M. (1999). Relationship Between Students Perceptions of School Environment, Their Satisfaction With School and Perceived Academic Achievement: A International Study. *School Effectiveness and School Improvement*, 10(3): 296-320.

Savi Çakar, F. (2011). Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği Türkçe Uyarlaması.

Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1):1-19

Sims, R. L. (2002). Ethical Rule Breaking by Employees: A Test of Social Bonding Theory. *Journal of Business Ethic*, 40: 101–109.

Strickland, B. R. (2001). The gale encyclopedia of psychology. *United States: Gale Group*.

Süler M. (2016). Akıllı Telefon Bağımlılığının Öznel Mutluluk Düzeyine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Sümer, N. (1999). Benlik Farkındalığı ve Kendini Düzenleme: Kişilik ve Sosyal Psikoloji Kuram ve Araştırmaları Üzerine Bir Tarama. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(1): 151-164.

Şeremet, E. (2006). *Okul öncesi dönemi çocuklarının (5-6 yaş) kendilik algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Tekin, Ç. (2012). *Cep Telefonu Problemlili Kullanım (PU) Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Tekin, Ç., Güneş, G. ve Çolak, C. (2014). Adaptation of Problematic Mobile Phone Use Scale to Turkish: A Validity and Reliability Study [Cep Telefonu Problemlili Kullanım (Pu) Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması]. *Medicine Science*, 3(3): 1367-1381

Tutar, H., Altınöz, M. ve Çakıroğlu, D. (2009). İşgörenlerin Kendilik Algılarının Bireysel Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21): 489-496.

Türk Dil Kurumu. (2018, 10 15). Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu: <http://tdk.gov.tr/> adresinden alınmıştır

Ünal M. H. (2015). *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi*. (Uzmanlık Tezi.) Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Ankara.

Wood, W. and Neal, D. T. (2007). A New Look At Habits and The Habit-Goal Interface. *Psychological Review*, 114(4): 843-863.

Wu A. M., Cheung V. I., Ku L. and Hung E.P. (2013) Psychological Risk Factors of Addiction to Social Networking Sites Among Chinese Smartphone Users. *Journal of Behavioral Addictions* ; 2: 160-166.

Yavuzer, H. (2012). *Anne Baba Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yen C. F., Tang T. C., Yen J. Y., Lin H. C., Huang C. F., Liu S. C. and Ko C. H. (2009). Symptoms Of Problematic Cellular Phone Use, Functional İmpairment and İts Association With Depression Among Adolescents in Southern Taiwan. *J Adolesc* ; 32: 863-873

Yıldız, M. A. ve Kutlu, M. (2015). Erinlerde Okula Bağlanmanın Yordayıcısı Olarak Sosyal Kaygı ve Depresif Belirtilerin İncelenmesi/An Examination of the Social Anxiety and Depressive Symptoms as the Predictors of School Attachment Among Early Adolescents. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31).

Yücelten, E. (2016). *Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Akıllı Telefon Bağımlılığının Bağlanma Stilleri İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.19829288
Konu: Anket Araştırma İzni

19.10.2018

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi: a) 29.06.2018 tarih ve 2336 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 19.10.2018 tarih ve 19722041 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi İbrahim SÖYLER'in "**Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Kendilik Algısı ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişki**" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Timur TUĞRAL
Müdür a.
Şube Müdürü

- EK:
1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f7d5-1500-338f-a687-39fc kodu ile teyit edilebilir.

Saygıdeğer Arkadaşlar

Bu formdaki ölçekler bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Elde edilen bilgiler toplu olarak değerlendirilecek ve sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Lütfen hiç maddeyi boş bırakmayınız.
Katkılarımız için teşekkür ederim.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1) Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()
 2) Yaş: ()
 3) Anne Eğitim Durumu:
 Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul ()
 Ortaokul () Lise () Yüksekokul()
 Üniversite ve Sonrası ()
 4) Baba Eğitim Durumu:
 Okur-yazar değil () Okur-yazar () İlkokul ()
 Ortaokul () Lise () Yüksekokul()
 Üniversite ve Sonrası ()
 5) Ailenizin maddi durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
 Düşük () Orta () Yüksek ()
 6) Kardeş sayısı:
 Kardeşim yok () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()
 7) Baba Sağ mı? Anne Sağ mı?
 Evet () Hayır () Evet () Hayır ()
 8) Anne Baba Durumu:
 Birlikte () Boşanmış () Evli ama ayrı yaşıyorlar ()
 9) Katıldığımız Sosyal Aktivite:
 Basketbol () Futbol () Voleybol () Müzik/Gitar-keman vs. ()
 Yabancı Dil Öğrenme/İngilizce-Almanca vs () Hiçbiri ()
 10. İnterneti ne sıklıkla kullanıyorsunuz?
 () Hiç Kullanmam () Günde 1-3 arası () Günde 4-6 saat arası () Günde 7 saatten fazla

Aşağıda sizinle ilgili olabilecek bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve size uygun olan ifadenin karşısına (X) işaretini koyunuz.		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık sık	Her Zaman
1	Akıllı telefon kullanmam nedeniyle yapmam gereken işleri aksatırım	()	()	()	()	()
2	Akıllı telefon kullanmam nedeniyle derslerime yoğunlaşmakta zorlanırım	()	()	()	()	()
3	Akıllı telefonu uzun süre kullanmam nedeniyle gözlerimle ilgili sorun yaşarım	()	()	()	()	()
4	Akıllı telefonumu uzun süre kullandığım için el bileğimde ve parmaklarımda acı hissederim	()	()	()	()	()
5	Geç saatlere kadar akıllı telefonu kullandığım için uyku sorunu yaşarım.	()	()	()	()	()
6	Birçok işimi akıllı telefonumla hallettiğim için telefonsuz hiçbir şey yapamam	()	()	()	()	()
7	Akıllı telefonun şarj sorunu nedeniyle kullanmadığım zamanlarda kendimi huzursuz hissederim	()	()	()	()	()
8	Akıllı telefon kullanırken kendimi güvende hissederim	()	()	()	()	()
9	Akıllı telefonu kullanarak günün stresinden kurtulurum	()	()	()	()	()
10	Akıllı telefon kullanırken kendimi rahatlamış hissederim	()	()	()	()	()
11	Akıllı telefon olmasaydı hayatım boş olurdu	()	()	()	()	()
12	Akıllı telefon kullanımı yaptığım en eğlenceli şey.	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

İbrahim SÖYLER

Adres: Çobançeşme Mahallesi, Sofular Sokak, No:3 D:12 Bahçelievler/İstanbul

İletişim bilgileri: 05066787948

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, 2019, İstanbul

Lisans: Pamukkale Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, 2013, Denizli

B. MESLEKİ DENEYİM

2013-2015 İslahiye Anadolu İmam Hatip Lisesi Rehberlik Öğretmeni

2015-2019 Çobançeşme Anadolu İmam Hatip Lisesi Rehberlik Öğretmeni